

อภิธาน์นทาการ

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต: กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

สำนักหอสมุด

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน... 24 ส.ย. 2554
เลขทะเบียน... 15531160
เลขเรียกหนังสือ... 61

สิริสาสน์ พันธมณี

6227

2554

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากาแฟท่องเที่ยวที่มี
ผลต่อวิถีชีวิต กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย” ของ สิริสาสน์
พันธ์มณี เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

P. Paon

..... ประธาน

(ดร.เพชรมณี ดาวเวียง)

วิมล

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชวลีย์ ณ ถลาง)

อัญญา อภินันท์ประเสริฐ

..... กรรมการ

(ดร.อัญญา ประพันธ์เนติวุฒิ)

สรวล สวัสดิ์โต

..... กรรมการ

(ดร.สรวล ศรีสุตโต)

อนุมัติ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พฤษภาคม 2554

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาเป็นอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ชวลีย์ ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้คุณค่าของ งานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านยังเป็น แบบอย่างของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้รับความรู้จากการศึกษาเล่าเรียน ในภาคศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์วิทยบริการ กรุงเทพมหานคร เป็นความรู้และวิธีการใหม่ๆแตกต่างจากความรู้ที่เคยรับรู้มาก่อน ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพเป็นอย่างมาก จึงขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสงวน คุณแม่โฉมยงค์ และขอขอบคุณสมาชิกทุกคนใน ครอบครัวพันธ์มณี ที่ให้กำลังใจ ความห่วงใย แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา คุณค่าของวิทยานิพนธ์ ฉบับ นี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ และ อบรม สั่งสอนผู้วิจัยมาจนบัดนี้

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ หลักสูตรศิลปศาสตร สาขาการจัดการการท่องเที่ยว ที่ให้ความ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็น ผลให้การวิจัยมีความชัดเจนดังที่ปรากฏ คุณประโยชน์ที่จะพึงมีจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงสามเหลี่ยมทองคำ หรือพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงและผู้สนใจไม่ มากก็น้อย

สิริสาสน์ พันธุ์มณี

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต: กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัย	สิริสาสน์ พันธมณี
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ชวลีย์ ณ ถลาง
กรรมการที่ปรึกษา	ดร. อัญภักดิ์ ประพันธ์เนติวุฒิ
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553
คำสำคัญ	การพัฒนาการท่องเที่ยว วิถีชีวิต ผลกระทบ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ จำนวน 400 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ พบว่า การพัฒนาท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อวิถีชีวิต โดยด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตมากที่สุด แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นจะต้องควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ให้คงเดิมมากที่สุด

Title THE EFFECTS OF TOURISM DEVELOPMENT ON THE
WAY OF LIFE: A CASE STUDY OF GOLDEN TRIANGLE
CHIANGSAEN DISTRICT CHIANGRAI PROVINCE

Author Sirisart Panmanee

Advisor Associate Professor Chawalee Na-talang

Co-Adviser Anyapak Prapannetivuth, Ph.D

Academic Paper Thesis M.A.in Hotel and Tourism Management, Naresuan
University, 2010

Keywords Tourism Development The Way of Life Effects

ABTRACT

The purpose of this research was to study the effects of tourism development on the way of life in Golden Triangle, Chiangsaen, Chiangrai. Moreover, this research had the purpose to find out the impact of tourism development on economy, sociality and culture. A survey was conducted on a sample of 400 people who live in the Golden Triangle. The data were then analyzed by using descriptive statistics, which comprised of percentage, mean, standard deviation and multiple regressions. The study found that the tourism development had relation with the way of life and advertising and public relations have the most effect on the way of life. Guidelines for tourism development should stipulate the retention of environmental conservation and way of life.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับวิถีชีวิต.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา	56
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน	68
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
5 บทสรุป.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผลการวิจัย.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	79
ประวัติผู้วิจัย.....	86

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงราย ตลอดปี พ.ศ.2551 และ พ.ศ.2552.....	4
2 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงราย ในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ.2551 พ.ศ.2552 และ พ.ศ.2553.....	4
3 แสดงดัชนีการรบกวนของ Doxey.....	26
4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนก ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน.....	56
5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยว.....	59
6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว จำแนกรายข้อ.....	60
7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยว ด้านสินค้าและการให้บริการ จำแนกรายข้อ.....	61
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกรายข้อ.....	62
9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยว ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ จำแนกรายข้อ.....	63
10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถี ชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	64
11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถี ชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ จำแนกรายข้อ.....	65
12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถี ชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสังคม จำแนกรายข้อ.....	66
13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถี ชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม จำแนกรายข้อ.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 14 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (All Enter) ของตัวแปรการ
พัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต..... 68

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 แสดงวงจรการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว.....	25

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก นั่นคือ ประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังก็ย่อมนำเงินตราเข้าประเทศได้อย่างมหาศาล เพราะนักท่องเที่ยวแต่ละคนได้นำเงินมาใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นประเทศต่างๆจึงมีการแข่งขันกันในโลกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในการเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศของตน องค์การท่องเที่ยวโลกได้พยากรณ์ไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเพิ่มขึ้นถึง 405 ล้านคนหรือประมาณร้อยละ 26 ของโลก ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคนี้ (เอกสารการสัมมนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยในเวทีโลก จัดโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับภาคเอกชนเมื่อวันที่ 2 ก.ค. 2547)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ในรูปของเงินตราอย่างมหาศาล ย่อมทำให้เกิดการหมุนเวียนและกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในทุกระดับ ทำให้มีผลต่อเศรษฐกิจของชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้การพัฒนาท่องเที่ยวยังกลายเป็นปัจจัยหนึ่งในหลายๆปัจจัยที่ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น ทำให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมาก และนับวันการท่องเที่ยวยังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ และนำความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพแก่ชุมชนในท้องถิ่น

เนื่องจากรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มีสาระการพัฒนายที่จะมีผลต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวดังนี้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10, 2549, หน้า

1. การพัฒนาภาคการท่องเที่ยว การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมุ่งเฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการตลาดและการพาณิชย์อย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับเรื่องความภูมิใจความเป็นไทย เข้าไปด้วย และจะเป็นการขยายการท่องเที่ยวในระยะยาวมากขึ้น

2. ควรเน้นการท่องเที่ยวภายในประเทศด้วยนอกเหนือจากการท่องเที่ยวจากต่างประเทศโดยให้คนไทยท่องเที่ยวด้วยความภูมิใจในความเป็นไทยและจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดทางออกนอกประเทศด้วย

3. ประสิทธิภาพแรงงานเป็นเรื่องที่ต้องดูแล เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเพื่อการพัฒนาประเทศ จึงควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพ/ ผลิตภาพแรงงาน

ประเทศไทยมีนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเพราะการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ และการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ และในปัจจุบันการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นก็เปรียบเสมือนดาบสองคม คือมีทั้งทางลบและทางบวก (จิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ, 2548, หน้า 27)

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านที่สำคัญได้แก่ วิธีการยังชีพ ความสัมพันธ์ทางสังคม ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ปัญหาของรายได้ ราคาและค่าครองชีพ ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกซึ่งพบว่าให้ประโยชน์แก่ชุมชนมากมาย และทางลบที่อาจก่อให้เกิดปัญหากับชุมชนได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องเผชิญหน้ากัน มีการพูดจาสนทนารู้จักกัน เกิดการเรียนรู้ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างแน่นอน ผู้ที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ผลกระทบเหล่านี้อาจจะเป็นผลกระทบทางบวก คือ ชุมชนได้รับผลประโยชน์ แต่ในขณะเดียวกันอาจเกิดผลกระทบทางลบ คือ ชุมชนเสียประโยชน์และมีปัญหาต่างๆ ปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่ยินยอมของนักท่องเที่ยวจะรับกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดชายแดนที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย มีจุดเด่นในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่มีความสวยงาม แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังมีจุดเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านจึงมีความได้เปรียบในเรื่องสถานที่ตั้ง ได้แก่ อำเภอ แม่สาย ติดกับอำเภอท่าลี่เหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศพม่า อำเภอเชียง

ของ ซึ่งเป็นแหล่งปลาบึก (ปลาน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก) อยู่ฝั่งตรงข้ามกับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงกั้นชายแดน และอำเภอเชียงแสน มีบ้านสบรวกหรือที่เรียกกันว่า สามเหลี่ยมทองคำ มีแม่น้ำโขงไหลผ่านมาจากประเทศจีน ผ่านพม่า ลาว และไทย บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ หรือบ้านสบรวก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติที่มีความแปลก คือ มองเห็นทัศนียภาพของพื้นที่ 3 ประเทศ คือ ไทย-ลาว-พม่า ซึ่งยังคงมีความเป็นธรรมชาติที่สวยงาม มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากเดินทางไปเที่ยวชมสามเหลี่ยมทองคำ ถ้าเป็นช่วงเทศกาลโดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว สามเหลี่ยมทองคำจะแออัดไปด้วยนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งเกินขีดความสามารถของพื้นที่ที่รองรับได้ (คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) ซึ่งในปัจจุบันไม่ได้มีเพียงป่าสามเหลี่ยมทองคำที่สวยงามไว้รอคอยต้อนรับให้นักท่องเที่ยวมาถ่ายรูป แต่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเจริญมากขึ้น ทั้งด้านที่พัก แหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการบริการ และในขณะเดียวกันนั้นเบื้องหลังความสำเร็จของการท่องเที่ยว ก็พบว่าได้มีส่วนที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นมีทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวกและการเปลี่ยนแปลงในทางลบที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และในอนาคตจะมีการสร้างโครงการใหม่ชื่อว่า "สี่เหลี่ยมทองคำ" ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการค้าแห่งใหม่ของภาคเหนือและระหว่างประเทศ คือ ไทย ลาว พม่า จีน การพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ การพัฒนารูขี้นกท่องเที่ยว การขยายตัวแหล่งอาศัยของประเทศเพื่อนบ้าน รวมไปถึงการสร้างโรงแรมและรีสอร์ท เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบในการเล่นการพนัน นับวันการขยายการท่องเที่ยวของสามเหลี่ยมทองคำยิ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถดูได้จาก ตาราง 1 และตาราง 2 แสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพแก่ชุมชนท้องถิ่น จัดว่าเป็นผลกระทบที่มีความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก (กลุ่มรักษ์เชียงแสน, 2553)

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงราย
ตลอดปี พ.ศ.2551 และ พ.ศ.2552

นักท่องเที่ยว	พ.ศ.2551	พ.ศ.2552
ชาวไทย	620,278	754,400
ชาวต่างชาติ	206,153	156,704
รวม	826,431	911,104

ที่มา: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2553

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงราย
ในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ.2551 พ.ศ.2552 และ พ.ศ.2553

นักท่องเที่ยว	พ.ศ.2551	พ.ศ.2552	พ.ศ.2553
ชาวไทย	150,941	184,433	184,433
ชาวต่างชาติ	59,027	56,098	56,098
รวม	209,968	207,312	240,531

ที่มา: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2553

แม้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะสามารถแก้ปัญหาสภาพเศรษฐกิจที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี แต่ผลที่ตามมา ทำให้เกิดผลกระทบในหลายๆด้านทั้งทางบวกและทางลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพการดำเนินชีวิตในเขตพื้นที่ สามเหลี่ยมทองคำ เริ่มตั้งแต่การสร้างนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ขึ้น ซึ่งมีการถกเถียงกันภายในท้องถิ่นว่า นิคมอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวจะสามารถเป็นเนื้อเดียวกันได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น การเพิ่มของนักท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ทำให้ชุมชนมีรายรับจากการท่องเที่ยวจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันก็มีการสร้างโรงแรมที่พัก ตลอดจนสถานบริการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อนรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยตรงต่อชุมชนอำเภอเชียงแสนในหลายๆด้าน เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม และสังคม ค่านิยมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ค่าใช้จ่ายในการ

ให้บริการสูงขึ้น การใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และค่าครองชีพสูงขึ้นตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงของอาชีพจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวมากขึ้นหวังแต่ผลกำไร ทำให้ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรกรรม ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทำให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเปลี่ยนไป และเนื่องจากเขตพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเป็นเขตชายแดน ยังทำให้เกิดผลกระทบทางอ้อมในพื้นที่อื่น เช่น การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวและประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นแรงงานที่ขาดคุณภาพทำให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ปัญหาเหล่านี้จึงเห็นได้จากแหล่งท่องเที่ยวหลายๆแห่งก็เกิดผลกระทบเช่นนี้มาแล้ว

จากที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในผลกระทบต่อวิถีชีวิต เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวก็ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลง ปัญหาและผลกระทบนี้เป็นอย่างไร มีสาเหตุใดบ้าง รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิตโดยเลือกสามเหลี่ยมทองคำเป็นกรณีศึกษาที่จะสามารถเห็นปัญหาต่างๆได้อย่างชัดเจน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อวิถีชีวิตอันเป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อทราบถึงปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ความสำคัญของงานวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สถานประกอบการ และการบริการของอำเภอเชียงแสนให้ดีขึ้น
2. เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงแสนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของชุมชน
3. ช่วยให้ท้องถิ่นได้รู้ถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ เป็นแนวทางในการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
4. เป็นแนวทางในการแก้ไขและลดปัญหาผลกระทบ เพื่อหาแนวทางจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
การศึกษาครั้งนี้มีพื้นที่ในการศึกษาคือ บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. ขอบเขตด้านประชากร
มีประชากรเป้าหมายคือ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เกิดมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จำนวน 6,454 คน (รายงานสถิติจำนวนประชากร, 2553)
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต วิถีชีวิตในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. ขอบเขตด้านเวลา
เวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2553 ถึง มกราคม 2554

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นชั่วคราว เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นทั้งสินค้าและบริการในหลากหลายประเภทให้แก่นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากท้องถิ่นที่ตนอยู่ไปยังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆแต่ไม่ใช่เพื่อไปหารายได้

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การปรับปรุงแก้ไข และรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น พร้อมทั้งจะให้เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในท้องถิ่นของตน ให้เกิดความประทับใจ

ศักยภาพของการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมหรือขีดความสามารถของผู้ประกอบการในการจัดการท่องเที่ยวให้ประสบผลสำเร็จ

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้ในการท่องเที่ยวโดยมีพื้นที่อยู่บริเวณใกล้เคียงสามเหลี่ยมทองคำ เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหรือสร้างความเพลิดเพลินสนุกสนาน

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน

ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ส่งผลต่อคนในชุมชนทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจะโดยตรงหรือทางอ้อม

วิถีชีวิต หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิต การดำเนินแบบเรียบง่าย อาชีพเกษตรกรรม ความสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆของชุมชนที่ขึ้นกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องต่างๆตามบรรพบุรุษ วัฒนธรรมต่างๆประชาชนในบริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ บ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพความเชื่อ การแต่งกาย เศรษฐกิจ สภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของประชาชนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ชุมชนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนหรือชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ตามเหลี่ยมทองคำ บ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีสภาพแวดล้อมเดียวกันที่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนหรือรวมกันเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ค่าครองชีพ การจ้างงาน และการกระจายได้ราย

ผลกระทบทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในชุมชนเกี่ยวกับสาธารณูปโภค การเพิ่มขึ้นของประชากร และการเกิดปัญหาทางสังคม

ผลกระทบทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในชุมชนด้านค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี และภาษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต: กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิถีชีวิต
4. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีความหมายอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความคิดและวัตถุประสงค์ของบุคคลที่ต้องการท่องเที่ยว รวมไปถึงแนวแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวไม่ได้หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงรื่นรมย์ หรือการพักผ่อนเพียงอย่างเดียว (กรมการฝึกหัดครู, 2533, หน้า 13) แต่ยังมีความหมายได้หลากหลายอีก เช่น เป็นการเดินทางท่องเที่ยวจากที่หนึ่งยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่แหล่งที่ตนพักอาศัยอยู่ หรือเป็นการเดินทางไปเยี่ยมญาติ เพื่อศึกษาหาความรู้ หาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยต้องการเป็นเดินทางในระยะเวลาสั้นเป็นการชั่วคราว (Hollway, 1995; Lawson and Baud Bovy, 1998 อ้างอิงใน ดรพรณี เอมพันธ์, 2547, หน้า 61) นอกจากนี้ยังหมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพ และประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่น เปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน (Mc Intosh and Goeldner, 1984 อ้างอิงใน ดรพรณี เอมพันธ์, 2547, หน้า 61)

จากความหมายที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเดินทาง จนอาจกล่าวได้ว่าทั้งสองคำมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวขององค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (IUOTO) ที่นำเสนอในที่ประชุมขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) ว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ.2506 ซึ่งกำหนดว่าการเดินทางจัดเป็นการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ (ธนภุต สังข์เจษ, 2550, หน้า 25-33)

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากความหมายของการท่องเที่ยว ทำให้เกิดองค์ประกอบหลายอย่างของการท่องเที่ยวได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยจะถาวรหรือไม่ก็ตามไปยังบริเวณอื่นๆโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อความสราชมรม เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเรื่องอื่นที่เป็นเรื่องเฉพาะตัว

สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว หมายถึง การรวบรวมเอาสินค้าและบริการหลายประเภทประเภททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมไว้ด้วยกัน จะต้องเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยวและเกิดความประทับใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่างๆ ทิวทัศน์หรือทัศนียภาพ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าด้านต่างๆ ที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว และเกิดความประทับใจ

การคมนาคมขนส่ง หมายถึง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว

ข้อมูลข่าวสารและการบริการ เป็นเอกสารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆแก่นักท่องเที่ยว เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกด้านการเข้าเมือง

องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีและก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ (วรรณ วรษา นิช, 2539, หน้า 5-23) ได้แก่

1. การไฟฟ้า
2. การประปา
3. การสื่อสาร
4. ความสามารถในการกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลต่างๆ

5. สถานพยาบาลและโรงพยาบาลต่างๆ

6. การสนับสนุนอื่น เป็นการเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว

จากแนวความคิดข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางสังคมเชิงมนุษย์ สัมพันธ์ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจที่มีมานาน การพักผ่อนหย่อนใจ และการเรียนรู้ แต่เดิมนั้น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงท้องถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับวัตถุประสงค์และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ให้เข้ากับ นักท่องเที่ยว หรืออำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามา มากๆ ความหมายของการท่องเที่ยวโดยหลักการนั้นอาจกำหนดได้โดยเงื่อนไข คือ เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ จากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

นิคม จารุมณี (2535, หน้า 50-51) นักวิชาการท่านหนึ่งซึ่งเล็งเห็นบทบาทและความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ โดยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับ รายได้จากสินค้าส่งออกอื่นๆ
2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปของเงินตราต่างประเทศนี้มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงิน
3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่าง กว้างขวาง สร้างงาน สร้างอาชีพมากมายและเป็นการเสริมอาชีพด้วย
4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมายและ กว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ
5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากร ของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด
6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย
7. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศเหมือน การเกษตรอื่นๆ ผลผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เสนอขายให้แก่ นักท่องเที่ยวคือ ความ สบายงามของธรรมชาติ หาดทรายชายทะเล ป่าไม้ ภูเขา สภาพอากาศและสิ่งที่มีมนุษย์ก่อสร้างขึ้น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากร

8. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

9. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ เพราะเมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ว่าจะคนไทยหรือคนต่างประเทศก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะได้ช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น

10. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

11. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพสัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดี ซึ่งเป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน

นอกจากนี้ ธนกฤต สังข์เฉย (2550, หน้า 27-37) ได้ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยแบ่งเป็นแต่ละด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากกระบวนการในการเดินทางท่องเที่ยวย่อมมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ตั้งแต่ช่วงก่อนการเดินทาง ระหว่างการเดินทาง กระทั่งค่าใช้จ่ายภายหลังการเดินทาง กระบวนการของกิจกรรมดังกล่าวย่อมสนับสนุนให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในระดับจุลภาคแล้ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาค ดังนี้

1.1 ความสำคัญต่อการสร้างรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ รายได้ที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในส่วนของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศถูกจัดเป็นรายได้สินค้าส่งออก เป็นแหล่งสำคัญของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ

1.2 ความสำคัญต่อดุลการค้าและดุลการชำระเงิน หากประเทศใดมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศ

1.3 ความสำคัญต่อการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการบริโภคให้เกิดขึ้นภายในประเทศจึงเป็นเหมือนตัวช่วยในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

1.4 ความสำคัญต่อการกระจายรายได้และการจ้างงาน เนื่องจากความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีค่อนข้างสูง เพราะว่าการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมการบริการ

2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน มีความสำคัญดังนี้

- 2.1 การท่องเที่ยวช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น
- 2.2 การท่องเที่ยวช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น
- 2.3 การท่องเที่ยวช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในท้องถิ่นหนึ่งกับอีกท้องถิ่น

หนึ่ง

- 2.4 การท่องเที่ยวช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
- 2.5 การท่องเที่ยวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรักและความภูมิใจในท้องถิ่น
- 2.6 การท่องเที่ยวส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี
- 2.7 การท่องเที่ยวช่วยประชาชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 2.8 การท่องเที่ยวเสริมสร้างพื้นฐานทางสังคมที่ดี

3. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการอนุรักษ์และดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม รวมทั้งป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้ร่วมกันศึกษาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ภายใต้แนวคิดโลกสีเขียว เพื่อต้องการให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดและให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างมาก เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางอีกด้วย

รูปแบบการท่องเที่ยว

ธนกฤต สังข์เฉย (2550, หน้า 52-61) ได้กล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันว่า มีหลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างในการแบ่ง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการจัดแบ่ง โดยทั่วไปรูปแบบของการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบด้วยกันดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทางและถิ่นพำนักของนักท่องเที่ยว สามารถจัดแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) และการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Internal Tourism) วัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลและนำมาใช้สำหรับการวางแผนการท่องเที่ยวเป็นสำคัญและเพื่อศึกษาผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักต่างกัน

1.1 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการหารายได้ในประเทศนั้นๆ และต้องผ่านพิธีการระหว่างประเทศ ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของการจัดการนำเที่ยวใน 2 รูปแบบ คือ

การท่องเที่ยวขาออก (Outbound Tourism) คือการเดินทางออกจากประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตนเพื่อไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น

การท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound Tourism) คือการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของบุคคลที่มีถิ่นพำนักในประเทศนั้น

จากความหมายของการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3 ประเภท คือ (สุวัฒน์และจริญญา, 2544 อ้างอิงใน ณิชชา ชัชกุล, 2550, หน้า 113)

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (Foreigner) หมายถึงชาวต่างชาติที่มีถิ่นพำนักถาวรในประเทศที่ตนเองเดินทางไปท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวโพ้นทะเล (Oversea Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เคยมีถิ่นพำนักอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง แล้วย้ายถิ่นพำนัก หรือไปศึกษาต่อ หรือไปทำงานยังอีกประเทศหนึ่ง แล้วเดินทางกลับมาเที่ยวยังถิ่นพำนักเดิม

นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักชั่วคราวในต่างประเทศที่ไม่ใช่ถิ่นฐานเดิมของตน (Expatriate) แล้วเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น

1.2 การท่องเที่ยวในประเทศ (Internal Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาเฉพาะภายในอาณาเขตของแต่ละประเทศนั้นๆ รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวของบุคคลที่มีถิ่นพำนักถาวรและมีถิ่นพำนักถาวรภายในประเทศนั้น จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวในลักษณะนี้เกิดขึ้นจากการเดินทางของบุคคล 2 กลุ่ม คือ

นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourist) คือ บุคคลที่เดินทางอยู่ภายในประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตน

นักท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound Tourist) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนไปอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งครอบคลุมนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3 กลุ่ม

2. รูปแบบการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง สามารถจัดแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

2.1 การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อนเป็นการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการ

2.2 การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ แบ่งออกได้ 2 ประเภทได้แก่การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจโดยทั่วไป (Regular Business Travel) หมายถึง การเดินทางไปติดต่อประสานงานหรือลงนามสัญญาธุรกิจ โดยอาจมีระยะเวลาพักผ่อน 2-3 วัน

การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการประชุมนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการท่องเที่ยวเพื่อการจูงใจหรือจูงใจการประชุมนานาชาติ (Meeting Incentive Convention and Exhibition) หรือนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE

2.3 การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ บางครั้งจะเรียกว่า การท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) ตัวอย่างรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษได้แก่ (สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, 2547, หน้า 54)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อชมความสวยงามความสำเร็จในการดำเนินงานและการจัดการพื้นที่

การท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างอย่างตรงกันข้ามกับที่ปรากฏในเมือง

การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบพิเศษที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีลักษณะท้าทาย ตื่นเต้น

การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีฐานธรณีหนึ่งดงามแปลกตา

การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางไปรับบริการการรักษาสุขภาพหรือเพื่อประโยชน์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม (Cultural and Historical Tourism) เป็นรูปแบบการเดินทางไปเยือนสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี พิพิธภัณฑ์ แหล่งสถาปัตยกรรม ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น

การท่องเที่ยวชมงานประเพณี (Traditional Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆในรอบปี ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้น

3. รูปแบบการท่องเที่ยวตามลักษณะการจัดการการเดินทาง แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1 การท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวซื้อรายการนำเที่ยว (Package Tour) จากบริษัทนำเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ

3.2 การท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยววางแผนจัดการเดินทางด้วยตนเองทุกอย่าง หรือใช้บริการของบริษัทนำเที่ยวในการอำนวยความสะดวกบางส่วน

มนุษย์มีการเดินทางท่องเที่ยวหลายรูปแบบ หลายลักษณะตามเหตุจูงใจและพฤติกรรม การท่องเที่ยวของแต่ละคน ตามหลักเกณฑ์ต่างๆที่นักท่องเที่ยวเหล่านั้นปฏิบัติแบ่งได้ดังต่อไปนี้ แบ่งเกณฑ์ตามการนับจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยว ซึ่งมี 2 รูปแบบคือ (นิศา ชัชกุล, 2550, หน้า 67-73)

การท่องเที่ยวคนเดียว (Individual Travel) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวตามลำพังคนเดียว โดยอาจจะจัดวางแผนและท่องเที่ยวด้วยตนเองหรือใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม (Group Travel) เป็นการท่องเที่ยวตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยอาจจะจัดวางแผนและท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ไม่พึ่งการบริการของบริษัทนำเที่ยวก็ได้

1. แบ่งเกณฑ์ตามวิธีการในการเดินทางท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ

1.1 การท่องเที่ยวอิสระหรือส่วนตัว (Independent Travel or Private Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่มีการวางแผนเดินทางท่องเที่ยวตามความต้องการของตนเองหรือกลุ่ม สามารถเปลี่ยนแปลงกำหนดการตารางเวลาได้ตามความสะดวก

1.2 การท่องเที่ยวพิเศษเป็นกลุ่ม (Group Inclusive Travel or GIT) เป็นการท่องเที่ยวกับบริษัทจัดนำเที่ยวที่มีการชำระเงินล่วงหน้า

2. แบ่งเกณฑ์ตามช่วงเวลาของการท่องเที่ยว มี 3 ประเภท คือ

2.1 การท่องเที่ยวคาบเวลายาว เป็นการท่องเที่ยวจากถิ่นที่อยู่และที่พัก ณ ที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะยาวนานเป็นสัปดาห์ หรือเป็นเดือน

2.2 การท่องเที่ยวคาบเวลาสั้น เป็นการท่องเที่ยวที่กินเวลาประมาณ 2-10 วัน

2.3 การท่องเที่ยวแบบทัศนจร (Excursion) เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้เวลาไม่เกิน 24 ชั่วโมง และไม่มีการพักค้างคืน เป็นแบบไปเช้าเย็นกลับ

3. แบ่งเกณฑ์ตามวิธีการขนส่ง เป็นการท่องเที่ยวที่พัฒนาตามการคมนาคมขนส่งในปัจจุบัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท

3.1 การท่องเที่ยวทางบก

3.2 การท่องเที่ยวทางเรือ

3.3 การท่องเที่ยวทางอากาศ

4. แบ่งเกณฑ์ตามลักษณะการจ่ายเงิน คือเป็นการแบ่งระดับขั้นของนักท่องเที่ยวตามหลักการของนักการตลาด

4.1 การท่องเที่ยวแบบประหยัด (Economic Travel) เป็นการท่องเที่ยวที่เสียค่าใช้จ่ายในราคาถูกหรือราคาพิเศษ

4.2 การท่องเที่ยวแบบนักธุรกิจ (Business Travel) หรือระดับชนชั้นกลาง (Medium Class Travel) การท่องเที่ยวแบบชั้นหนึ่ง (First Class Travel)

5. แบ่งเกณฑ์ตามเส้นแบ่งเขตแดนของแต่ละประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, หน้า 42) ได้ให้ความหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานที่จะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ และพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ในส่วนของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานไว้ว่า การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวบรวมข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยจัดทำแผนพัฒนาบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งประสานส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด จัดทำแผนพัฒนาทะเบียนธุรกิจ นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ จัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด ดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ติดตามประเมินผลงานด้านพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริม สนับสนุนกิจการภาพยนตร์ ทั้งภาคการผลิต การบริหารและกิจการที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ปก แก้วกาญจน์ และสมพรขุมทอง (2532, หน้า 13) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญสรุปได้ว่า กิจกรรมด้านการตลาดได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านการตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิจัยการตลาด การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวในประเทศด้านกิจกรรมการกระจายการผลิตและการบริการการท่องเที่ยวควรเน้นการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยว ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวในภูมิภาค สนับสนุนให้มีแผนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคและระดับจังหวัดปรับปรุงรูปแบบและคุณภาพของสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน และของที่ระลึกสนับสนุนให้มีสถานบริการผู้โดยสารขาออกทางอากาศในเมืองที่รองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในโอกาสต่อไป

วรรณพร วนิชชานุกร (2540, หน้า 65-67) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสรุปได้ ดังนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวควรคำนึงถึง 4 ด้าน คือ การบริหาร ควบคุม และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว บทบาทเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว บทบาทของมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือท้องถิ่น นอกจากนี้ วิจัย เทียนน้อย (2528, หน้า 260-262) ได้กล่าวถึงมาตรการและแนวทางในการพัฒนาท่องเที่ยว สรุปได้ 3 ลักษณะ คือ การบำรุงรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่แต่ละแห่งจะต้องมีการจัดการบริหารพื้นที่หรือสถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์กับทุกฝ่าย ทั้งคนในชุมชน นักท่องเที่ยวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้มีประเด็นที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษอีกหลายประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ความปรารถนาหรือความต้องการของผู้มาท่องเที่ยว ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นต้องทราบถึงความต้องการและบริการท่องเที่ยวของคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต วิชาการทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานสามารถนำมาประยุกต์ได้ในกรณีนี้ สถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่และสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ อาจดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (ที่เป็นนักวิชาการทางสังคมศาสตร์และค่อนข้างจะเป็นผู้สูงอายุ) ได้มาก ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทสวยงามตามธรรมชาติ จะดึงดูดนักท่องเที่ยวคนในประเทศและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นคนในวัยหนุ่มสาวได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวโน้มของสถานที่ท่องเที่ยวประเภทหลัง จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้นในอนาคต เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเห็นภาพสิ่งแวดล้อมในยามพักผ่อนที่แตกต่างไปจากความจำเจของสถานที่ทำงานประจำซึ่งตั้งอยู่ในเมือง

ประการที่สอง ความสามารถในการใช้บริการของผู้มาท่องเที่ยว ควรมีกำหนดค่าธรรมเนียมค่าใช้จ่ายหรือค่าบริการที่สมเหตุสมผล การตั้งค่าธรรมเนียมการใช้หรือค่าบริการไว้

สูงหรือซ้ำซ้อน เป็นต้นว่า เก็บค่าผ่านประตูทุกครั้งที่ใช้บริการแต่ละประเภท ราคาอาหารและที่พักสูงเกินควร สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนใจไปใช้บริการของสถานที่อื่นที่ถูกลงกว่า และต้องเหมาะสมกับระดับรายได้ที่มี

ประการที่สาม ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง ปัจจุบันนี้มีความสำคัญมากในการพัฒนาการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไกลเกินไป ถึงแม้การคมนาคมสะดวกหรือสถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้แต่มีความลำบากในการเข้าถึง ย่อมทำให้ผู้ท่องเที่ยวเกิดความห่อเหี่ยวที่จะไปใช้บริการ ทั้งนี้เว้นเสียแต่ว่าสถานที่นั้นจะมีสิ่งดึงดูดหรือทำพายนักท่องเที่ยวเป็นพิเศษ เช่น การปีนเขาเพื่อพิชิตให้ถึงยอดเขา การล่องแก่งและการบุกป่าผจญภัย

ประการที่สี่ ความสามารถที่จะรับได้ของสถานที่ แม้สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามประเภทดังกล่าวแล้วจะได้รับการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมอย่างมาก แต่ถ้าความสามารถที่จะรับได้ของสถานที่ที่จะถูกพัฒนามีต่ำ ย่อมทำให้การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีความยากลำบาก ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 3 ประการ คือ

1. ความสามารถรองรับได้เชิงกายภาพ หมายถึง สภาพทางกายภาพของสถานที่ที่เอื้ออำนวย ต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ตามความประสงค์ของเจ้าของหรือผู้จัดการ การพัฒนาให้มีพื้นที่ราบเพื่อให้มีลักษณะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบภูเขา มีถ้ำและน้ำตก คงเป็นไปได้อย่างยาก ทำนองเดียวกันการจะเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาให้เป็นที่ราบหรือเป็นชายหาดก็ทำได้ลำบากเช่นกัน

2. ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคม หมายถึง ความสามารถของสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถรองรับหรือบริการแก่ผู้มาเที่ยวจำนวนสูงสุด โดยปกติสถานที่ท่องเที่ยวประเภทชายหาดและเกาะแก่งมีความสามารถที่จะรับได้ทางสังคมสูง และสถานที่ท่องเที่ยวประเภทป่าเขา จะมีความสามารถในลักษณะเดียวกันค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตามคงต้องพิจารณาประกอบด้วยว่า สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะอย่างไร

3. ความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา หมายถึง ความสามารถของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในแต่ละบริเวณ ใกล้เคียงกับสถานที่ที่จะรับได้ต่อการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Fennell, 1999; Stankey Cole Lucus etal, 1985 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, หน้า 52)

นอกจากนี้การบริหารการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมีการนำแนวคิด
ส่วนผสมทางการตลาดเข้ามาบูรณาการจัดการท่องเที่ยวด้วยเพื่อให้ดำเนินกิจกรรมประสบ
ความสำเร็จ คือ

ประการที่หนึ่ง ช่องทางในการส่งเสริมค้า เช่น เรือสำราญ การได้ชื่นชมกับวิถีชีวิตและ
วัฒนธรรม

ประการที่สอง ช่องทางในการส่งเสริมค้า ได้แก่ บริษัทตัวแทนนำเที่ยว

ประการที่สาม ราคาของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ราคาตัวค่าเข้าชมและค่าเดินทาง
ในการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น

ประการที่สี่ กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์ ซึ่งก็คือการโฆษณา
ประชาสัมพันธ์

ประการที่ห้า สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายสินค้า ได้แก่ บริษัทตัวแทนนำ
เที่ยว สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและบริโภค ได้แก่ ที่พักของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ประการที่หก กระบวนการในการซื้อ เช่น การค้นหาข้อมูลและการเลือกผลิตภัณฑ์

ประการที่เจ็ด สิ่งที่ให้มาพร้อมกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เช่น อาหารและที่พัก

ประการที่แปด การเข้าร่วมในการดำเนินงานหรือร่วมประสบการณ์ ได้แก่ การร่วมกัน
หรือปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ที่มาท่องเที่ยวและกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอ
ทางการท่องเที่ยว (Burke and Resnick, 1991; Middleton, 1994; Regional Experts
Strategies, 1986 อ้างอิงใน มนัส สุวรรณ, 2538, หน้า 67)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
ทั้งคนในชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยการใช้วิธีการจัดการแบบบูรณาการที่
หลากหลาย ทั้งในเรื่องทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีนโยบายของรัฐเป็นสิ่ง
ผลักดัน (Clark and Stankey, 1979; Butler, 1998; Richies and Goelder, 1987 อ้างอิงใน
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, หน้า 71) ในการดำเนินการตามแผนที่ได้มีการวางไว้ให้ประสบ
ผลสำเร็จและก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ของชนรุ่นหลังที่จะได้รับ
รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลเสียที่ต้องให้คนรุ่นหลังมาแก้ไข ในปัจจุบันการดำเนินการที่จะพัฒนาการ
ท่องเที่ยวได้มีการคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมาก ความยั่งยืนที่กล่าวถึง ได้แก่

ประการที่หนึ่ง ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องอยู่ในอัตราที่
บริหารการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคนในชุมชนหรือประเทศและผลตอบแทนต้องตกอยู่
กับคนในประเทศให้มีความยุติธรรมต่อทุกคนและทุกอาชีพ ถ้าหากว่าการเจริญเติบโตเร็วเกินไป
อาจทำให้สิ่งทีรองรับนักท่องเที่ยวด้านต่างๆไม่พร้อม เช่น โครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการอาจมี

ผลทำให้นักท่องเที่ยวหวาดหวั่นไม่พอใจจนขาดความนิยม ทำให้มีผลต่อเศรษฐกิจในระยะยาว การท่องเที่ยวยังมีผลทำให้คนหันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจนทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่นๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม นอกจากนี้การเติบโตต้องมีการอาศัยวัสดุอุปกรณ์ แรงงานและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลทำให้เงินตราไหลออกนอกประเทศ

ประการที่สอง ความยั่งยืนทางด้านสังคม การหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากและรวดเร็วเกินไป ทำให้มีผลกระทบรุนแรงต่อชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น การจ่ายเงินอย่างง่ายดายคายนักท่องเที่ยวซึ่งมีกำลังซื้อสูงกว่าคนในท้องถิ่น การใช้ชีวิตที่หรูหราหรืออย่างอิสระ อาจดึงดูดใจให้คนหนุ่มสาวในท้องถิ่นหลงไหลต่อเงินทองหรือความสำราญที่หาได้ง่ายๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา มีการละทิ้งคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งอาจนำไปสู่ความล่มสลายทางโครงสร้างวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนมีทัศนคติไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวว่าเป็นตัวการทำให้สังคมเสื่อม

ประการที่สาม ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการควบคุม อาจเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นๆ เสียเอง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป ความสกปรกกรุงรังและอื่นๆ การเร่งรัดพัฒนาโดยใช้เทคนิคก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการพังทลายอย่างถาวรต่อหน้าดิน หาดทราย ชายทะเล การสูญเสียสภาพภูมิทัศน์ การก่อสร้างหรือสิ่งก่อสร้างในตำแหน่งที่ผิดพลาด อาจทำวงจรรวมชาติเกิดความแปรปรวน การที่มีการท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ แล้วมีการเอาพรรณไม้ออกไปจากพื้นที่ อาจทำลายระบบนิเวศวิทยาที่เปราะบางในพื้นที่บางแห่งไป นอกจากนี้กิจกรรมของนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ก่อให้เกิดปริมาณของเสียอย่างมหาศาล เช่น ขยะเสีย อาหารเหลือและขยะ จนทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก (Keating, 1993; Redclift, 1987; Swarbrooke, 1999; World Commission on Environmental and Development, 1987 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, หน้า 72)

ประการที่สี่ ความยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรม ต้องมีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการวางแผนการจัดการและควบคุม อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ยิ่งกว่านั้นการมีปฏิสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ปฏิบัติสืบมาจากนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างสถานที่ แตกต่างบุคลิกลักษณะ ประเพณีและอื่นๆ ถ้าหากว่าวัฒนธรรมของคนและแหล่งท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงเหมือนกันหมด จะทำให้เอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นได้สูญหายไป จนอาจไม่สามารถ

ฟื้นคืนกลับมาได้ ก็จะทำให้เกิดความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ (Mowforth and Munt, 1998; Quarrie, 1992 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, หน้า 73)

การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา รวมถึงการปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อมาตรฐานการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชน กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนจะวางเป้าหมายชัดเจนในการที่จะปรับปรุงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ตลอดจนการปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการวางแผนอาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบ เช่น การถดถอยของสภาพสิ่งแวดล้อม การรวมอำนาจ และการควบคุมอำนาจจากส่วนกลาง โดยมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้

แนวคิดทางด้านภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวโดยเฉพาะประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ การกระจาย รูปแบบ ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นบนพื้นดินและพื้นที่ ในส่วนการศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์นั้นให้ความสนใจที่จะให้คำจำกัดความเกี่ยวกับแบบจำลองของกระบวนการที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้มิติทางภูมิศาสตร์ในทฤษฎีขึ้นมา ซึ่งในการศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์ที่ผ่านมาได้มีการพยายามสร้างแบบจำลองขึ้นมา เพื่อให้ในการศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว ได้ถูกนำมาเสนอแนะนำมาใช้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งแนวคิดที่ถูกต้องมากที่สุด คือ แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ (Butler, 1980 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, หน้า 73) นักภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว ได้กล่าวไว้ว่าในการศึกษาถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้น จะต้องอยู่ในขั้นตอนวิวัฒนาการ 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ (Exploration) เกิดขึ้นโดยการนักค้นพบกลุ่มเล็กๆ เป็นการค้นพบที่ไม่เป็นพิธีการ ยังไม่มีความสะดวกสบายใดๆ ในขั้นตอนนี้ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มักจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงโดยนักท่องเที่ยวแต่อย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ช่วงเกี่ยวพัน (Involvement) เป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวและประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นเดินทางเข้าสู่พื้นที่บริเวณนั้นมากขึ้น พร้อมกับมีการพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการในบริเวณดังกล่าวด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Development) เป็นช่วงที่มีการพัฒนาอย่างมากที่สุด มีสาธารณูปโภคที่มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ความเป็นปึกแผ่น (Consolidation) ในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีความชัดเจนในเชิงธุรกิจมากขึ้น มีย่านธุรกิจที่แบ่งแยกพื้นที่ออกเป็นแหล่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับการ

พัฒนาอย่างดีและชัดเจน บรรดาสาธารณูปโภคต่างๆของพื้นที่เดิมที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปเกือบทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 5 หยุดนิ่ง (Stagnation) เป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวมากที่สุดและบางครั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการสร้างสภาพธรรมชาติเทียมขึ้นทดแทน และจากการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นกว่าขั้นที่ 4 จึงอาจเกิดปัญหาทางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว

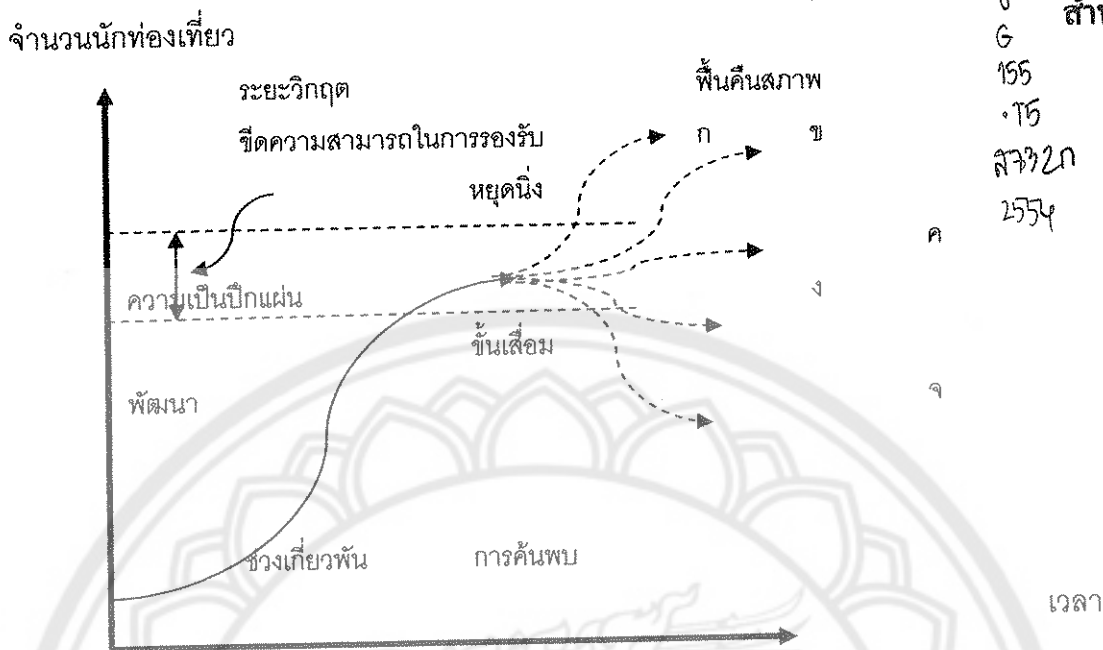
ขั้นตอนที่ 6 ขึ้นเสื่อม (Decline or Rejuvenation) เป็นขั้นตอนสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีความเสื่อมโทรมลง สาธารณูปโภคและการบริการล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสมัยนิยม นักท่องเที่ยวหายไป ที่พักต่างๆที่มีอยู่จะเปลี่ยนแปลงกลายเป็นคอนโดมิเนียม บ้านเพื่อการพักผ่อนถาวรของผู้สูงอายุ การตั้งถิ่นฐานที่มิใช่เพื่อการท่องเที่ยว การศึกษาการพัฒนาของการท่องเที่ยวหรือขั้นตอนในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากแนวคิดของ Butler นั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อแหล่งท่องเที่ยวเริ่มมีการถูกค้นพบและเริ่มมีการพัฒนาเกิดขึ้นเมื่อใด ผลกระทบของการท่องเที่ยวก็จะเกิดขึ้นตามมาด้วยเช่นกัน ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยแนวคิดดังกล่าวนี้มีผู้นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

1.5531160

24 ต.ย. 2554

สำนักหอสมุด
J
G
155
.15
สว32ก
2554

ภาพ 2 แสดงวงจรการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: Butler, 1980

ต่อมา Doxey (1985) ได้นำเสนอผลงานโมเดล ดัชนีการรบกวน (Irritation index) ขึ้นมา โดยโมเดลนี้ได้แสดงออกถึงการแสดงออกของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงไปเมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้มีการพัฒนาขึ้นโดยการแสดงออกของประชาชนในท้องถิ่นจะปรากฏให้เห็นได้อยู่ 4 ระยะดังนี้

ตาราง 3 แสดงดัชนีการรบกวนของ Doxey

ช่วง ระยะ	ทัศนคติคนใน ชุมชน	ลักษณะเฉพาะ
ระยะที่ 1	ช่วงพึงพอใจ (Euphoria)	<ul style="list-style-type: none"> • นักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยมาก • นักท่องเที่ยวมีการสำรวจพร้อมๆกับชุมชนท้องถิ่น • คนในชุมชนยินดีต้อนรับการท่องเที่ยว • ถูกจำกัดทางด้านการค้ากิจกรรมการท่องเที่ยว
ระยะที่ 2	ช่วงของความเฉยชา (Apathy)	<ul style="list-style-type: none"> • นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้น • นักท่องเที่ยวถือว่าเป็นผู้ที่คุ้นเคยจากคนในชุมชน • มีความสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเป็นแบบแผนมากขึ้น
ระยะที่ 3	ช่วงการรบกวน (Annoyance)	<ul style="list-style-type: none"> • การท่องเที่ยวมีการเติบโตอย่างมาก • ทำให้เกิดความยุ่งยากเพิ่มขึ้นเกิดความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับผล ประโยชน์จากภายนอก • มีการแข่งขันเพิ่มขึ้นเพื่อทรัพยากรระหว่างนักท่องเที่ยวกับ คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่
ระยะที่ 4	ช่วงเกิดความขัดแย้ง (Antagonism)	<ul style="list-style-type: none"> • มีการแสดงออกถึงความรู้สึกที่ไม่พอใจจากท้องถิ่น • ความพยายามฟื้นฟูข้อจำกัดที่ทำให้เกิดความเสียหายและการท่องเที่ยวหายออกไป

ที่มา: Doxey, 1975

ช่วงระยะที่ 1 ช่วงพึงพอใจ (Euphoria) เป็นช่วงเริ่มแรกของการพัฒนาการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาในพื้นที่ นักท่องเที่ยวเปรียบเสมือนสิ่งแปลกใหม่สำหรับชุมชนท้องถิ่น และสร้างรายได้ให้แก่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การวางแผนในการควบคุมด้านต่างๆน้อยมาก ช่วงของความเฉยชา (Apathy) เป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เริ่มมีการพัฒนาขึ้นในพื้นที่ สร้างทั้งงาน ส่งเสริมการค้า สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ ประชาชนบางส่วนให้ความสำคัญผู้มาเยือน และมีประชาชนมีความรู้สึกเฉยชาต่อการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ช่วงการรบกวน (Annoyance) เป็นช่วงที่การท่องเที่ยวใกล้ถึงจุดอิ่มตัว การพัฒนายังมีการเจริญเติบโตต่อไปอีก ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวเริ่มเกิดเพิ่มมากขึ้นโดยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้สึกกังวลกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ

ท้องเที่ยว ช่วงเกิดความขัดแย้ง (Antagonism) เป็นช่วงที่ชุมชนเริ่มแสดงออกถึงความไม่พึงพอใจ เพราะการท้องเที่ยวและนักท้องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบทางด้านต่างๆเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งปัญหาต่อประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นรู้สึกไม่ดีต่อนักท้องเที่ยวและทำให้เกิดการต่อต้านการท้องเที่ยว โดยมองว่านักท้องเที่ยวและการท้องเที่ยว เป็นตัวสร้างปัญหาและผลกระทบต่อพื้นที่ ถึงแม้ว่าโมเดลของ Doxey จะแสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสบกับขั้นตอนทั้ง 4 ที่กล่าวมาแล้ว

โมเดลของ Doxey นี้สามารถที่จะแสดงให้เห็นว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องผ่านระยะเวลาทั้ง 4 ช่วง ดังกล่าวมาแล้ว แต่โมเดลนี้ก็ยังมีจุดอ่อนหลายประการและผู้ให้การโต้แย้งออกมาในประเด็นที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับนักท้องเที่ยว โมเดลนี้แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับนักท้องเที่ยวต้องเป็นไปตามทฤษฎีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ความสัมพันธ์ของคนนั้นค่อนข้างที่ซับซ้อน ไม่สามารถอ้างอิงได้ตามทฤษฎี เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นท่าที่แสดงออกของประชาชนในท้องถิ่นนั้นไม่อาจจะเป็นไปในทางลบเสมอไป ประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท้องเที่ยว อาจมีการแสดงออก หรือท่าทีไปในทิศทางบวกก็เป็นไปได้ และในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นก็อาจมีการวางแผนรับมือป้องกันและควบคุมผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอาจทำให้ช่วงของความขัดแย้งในดัชนีการรบกวนไม่เกิดขึ้นตามมาก็สามารถเป็นไปได้อีก (Williams, 1998 อ้างอิงใน มนัส สุวรรณ, 2538 หน้า 69)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิถีชีวิต

วิถีชีวิต เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน ที่พิจารณาได้จากองค์ประกอบดังนี้

1. บทบาท ที่สมาชิกแสดงออกมา ตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สถาบัน องค์กร และชุมชน โดยที่แต่ละปัจเจกอาจมีหลายบทบาทเมื่อทำหน้าที่อยู่ต่างสถานที่และเวลา หรือแม้แต่เวลาและสถานที่เดียวกัน เปรียบเสมือน ครูใหญ่ทำหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลูกชายของตนเรียนอยู่ และมีคุณแม่เป็นครูในสังกัดโรงเรียนนี้ด้วย
2. โครงสร้างและหน้าที่ของสมาชิก ที่ยอมเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และระหว่างสถาบัน องค์กร และชุมชน ที่จะมีเป้าหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่เมื่อชุมชนใดมีผลประโยชน์เหลือมซ้อนกันในเชิงได้เปรียบเสียเปรียบกัน สถานการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบได้ถ้าปราศจากการประนีประนอมกัน และอาจส่งผลกระทบต่อการทำลาย โครงสร้างและหน้าที่ของอีกชุมชนหนึ่งที่ไม่สามารถปกป้องตนเองได้

4. การกำหนดเงื่อนไขของความสัมพันธ์ ในลักษณะเครือญาติ เพื่อน เครือข่าย คู่ค้าขาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ร่วมกัน หรือคู่แข่งชั้นกัน

5. การกำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์ทางสังคม ที่อาจพัฒนาขึ้นเป็นระเบียบ บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และกฎหมายที่มีบทบังคับ

6. มีการสร้างกลไกทางสังคม เป็น Law enforcement ที่มีพลังและอำนาจบังคับใช้ กฎเกณฑ์ ดังกล่าว ในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม กลไกทางสังคมที่มีอำนาจและเป็นพลังของตัวแทนของ สมาชิก สถาบัน องค์กร และชุมชน ทั้งประเภท Law enforcement ที่มีขอบเขตการบังคับใช้ที่มีวงกว้างแตกต่างกัน ตามอำนาจที่หนุนหลังกลไกนั้น ๆ ทั้งอำนาจที่น่าเชื่อถืออย่างเป็นทางการ เหตุเป็นผล หรืออำนาจที่นอกเหนือการควบคุมทางธรรมชาติ (Super Natural Power)

วิถีชีวิตของแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกัน แต่ที่เหมือนกันคือการทำหน้าที่ของกลไกทางสังคมที่แฝงไปด้วย ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติที่พัฒนาขึ้นเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติ ส่วนข้อห้าม (Taboo) และกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติก็กลายเป็นบรรทัดฐาน (Norms) ที่ถ่ายทอดเรียนรู้สืบต่อกันมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทานปะรำปะรา การละเล่น ละคร เพลงพื้นบ้าน ลิเก ซอ จ้อย (ออกเสียงทางภาคเหนือเป็น จ้อย) ลำตัด จั๊ว บัลเลต์และอาจมีสัญลักษณ์แทนตัวอักษร แต่สะท้อนความเชื่อหรือข้อห้ามได้ชัดเจน โดยอาจอาศัยความเชื่อ เรื่อง ผี และสิ่งเหนือธรรมชาติมาเป็นกลไกในการควบคุมพฤติกรรม

ชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ระดับชุมชน มักเรียกกันว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจจำแนกได้หลายสาขาตามประเภทขององค์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาขององค์ความรู้คือ ความเป็นธรรมชาติ หรือธรรมชาติวิทยา เพียงแต่นักวิชาการมาคิดแตกย่อยเป็นสาขาต่าง ๆ เช่น สาขาหลักๆ ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ยังมีการแยกแยะองค์ความรู้ย่อยเหล่านี้ ออกเป็น เฉพาะด้าน เช่น สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาจจำแนกเป็น ของคน พืช สัตว์ ถ้าพิจารณาจาก คน ก็คงดูได้จากสาขาทางการแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เทคนิคการแพทย์ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เส้นผม ประสาท ลงไปถึงสันเท้า ก็ได้ แต่สาขาใดจะสำคัญกว่ากัน นั้น ย่อมขึ้นกับบริบทและมิติที่พิจารณากัน อย่างไรก็ตาม ทุกองค์ความรู้ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งวิถีชีวิตของชุมชน ต้องพึ่งพาความเชื่อมโยงเหล่านี้ด้วยความเข้าใจที่ปราศจากความเย่อหยิ่งแต่เลือกสรรต่อกัน (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 2534, หน้า 16-17)

นักอนาคตวิทยาชาวอเมริกัน Alvin Toffler เสนอแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า วิถีการดำเนินชีวิตของพลโลกนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคแห่งคลื่นลูกที่หนึ่ง "เกษตรกรรม" ไปสู่ยุคแห่งคลื่นลูกที่สอง "อุตสาหกรรม" และปัจจุบันกำลังอยู่ในยุคคลื่นแห่งลูกที่

สาม คือ “เทคโนโลยีสารสนเทศ” (IT – Information Technology) อันเป็นยุคที่โลกเสมือนถูกย่อให้ เล็กกลงและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้นในแง่ของการรับข้อมูลข่าวสาร อานูภาพของ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ทั้งโดยอาศัยสัญญาณดาวเทียมและระบบ คอมพิวเตอร์ข้ามชาติ บันดาลให้คนทั้งโลกตกอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) สามารถ รับรู้ข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่างๆที่เกิดขึ้น ณ มุมใดมุมหนึ่งของโลกได้เกือบจะพร้อมๆกัน ใน เวลาไล่เลี่ยกันกับเหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวนั้น ไม่ว่าจะเรื่องร้ายเรื่องดี

วิถีชีวิตของคนไทยนับแต่อดีตอันไกลโพ้นจนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากชีวิตในระบบ เศรษฐกิจเพื่อการยังชีพมาสู่เศรษฐกิจการตลาด จากระบบสังคมเกษตรมาสู่ระบบสังคม อุตสาหกรรมและสารสนเทศด้วยเช่นกัน การเกษตรที่พัฒนาไปจนถึงการตัดต่อพันธุกรรม (GMO) ก็ได้เดินทางมาถึงสังคมไทยแล้ว หากแต่ยังคงเป็นการเปลี่ยนแปลงและการค้นพบที่ประชาชนส่วน ใหญ่ไม่ได้รับการชี้แจงให้เข้าใจ และไม่ได้เป็นผู้เลือกเช่นที่เคยเป็นมาในอดีต

จากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวคิดทุนนิยมไปสู่การพัฒนาคน โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟู สภาพสังคมชนบท การพัฒนาการเกษตรควบคู่กับอุตสาหกรรม การหันไปหาภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อธำรงรักษามรดกวัฒนธรรมเก่าแก่ และเพื่อปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งประเด็นเชิงศู วัฒนธรรมพื้นบ้านให้ดูโดดเด่นเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ชาติ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากยิ่ง ในสังคมที่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจการค้าโยงโยอยู่เบื้องหลังแทบทุกวงการ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งในโลกไม่ว่าจะแง่มุมใด สามารถส่งผลกระทบต่อสังคม ภูมิภาคได้ในเวลาไม่ช้านาน การพัฒนาทั้งหลายจึงไม่อาจปลอดจากสิ่งแทรกภายนอก และยากยิ่ง ที่จะไม่ถูกแทรกแซง รัฐและพลเมืองจึงต้องมีกำลังใจที่กล้าแข็งมากที่จะยืนหยัดทำตามอุดมการณ์ เพื่อวันข้างหน้าที่ดีกว่าของอนุชนรุ่นหลัง (กฤษณา วงชาลันต์, 2542, หน้า 195-198)

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลก การท่องเที่ยวเป็น ช่องทางในการสร้างรายได้และการหมุนเวียนของเงินตราระหว่างประเทศ และในขณะเดียวกันเริ่ม เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่า การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างมากมาย อิทธิพลของ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทาง ด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวนั้น มีความ แปรเปลี่ยนและแตกต่างระหว่างประชาชนและแหล่งท่องเที่ยว สาเหตุที่ก่อให้เกิดความแตกต่างเกิด จาก อิทธิพลของกิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลโดยตรงหรือทางอ้อมต่อพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เมื่อ นักท่องเที่ยวได้มีการพบปะหรือติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวระดับใด

นักท่องเที่ยวย่อมนำเอาวิธีการแต่งกาย ภาษา การรับประทานอาหาร และความรู้สึกนึกคิดเข้ามาสู่ชุมชนและแสดงพฤติกรรมในเรื่องต่างๆ ต่อชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีผลกระทบต่อด้านสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลเสียต่อน้ำ อากาศ หรือทำให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การระดมเงินลงทุน การสร้างงาน การสร้างรายได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนได้รับอิทธิพลของกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลกระทบดังกล่าวจะแสดงออกในรูปของการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Pearce, 1981, p.107 อ้างอิงใน วรรณา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 113) และเมื่อแหล่งท่องเที่ยวเริ่มได้รับความนิยม มีการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวในบริเวณนั้นมากขึ้น Mathieson Alister and Geoffrey Wall ให้ความเห็นว่าการเข้ามาของนักท่องเที่ยวอาจเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้ (วรรณา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 113)

1. มลภาวะทางสถาปัตยกรรม (Architectural Pollution) เกิดจากความพยายามในการจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นๆ ให้มีแหล่งบริการต่างๆ เช่น โรงแรมที่ใหญ่โตโดดเด่นแตกต่างกัน รวมทั้งเกิดปัญหาจากบรรดาสาธารณูปโภคต่างๆ ไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดทัศนอุจาด (Visual Pollution) ความงดงามสอดคล้องกันทางสถาปัตยกรรม
2. การพัฒนาและขยายตัวในลักษณะเส้น (Ribbon Development and Sprawl) เกิดจากความพยายามในการก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ให้ได้มากที่สุด เช่น อยุริมหทะเล ก็จัดสร้างสถานที่ตากอากาศชายทะเลตลอดแนว การพัฒนาลักษณะดังกล่าวเป็นการพัฒนาที่ด้อยคุณภาพและไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต
3. โครงสร้างพื้นฐานรับภาระมากเกินไป (Overloading of Infrastructure) เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่สามารถให้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการแก่นักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอจะเกิดปัญหามลภาวะในสิ่งแวดล้อม และปัญหาสุขภาพของผู้อยู่อาศัย
4. การแบ่งแยกของผู้ที่อาศัยในท้องถิ่น (Segregation of Local Residents) เกิดจากการแบ่งแยกของผู้ที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว เพราะการเข้ามาใช้บริการในสถานบริการหรือสาธารณูปการในโซนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมักใช้ค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าปกติเพื่อนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่เหมาะกับคนในท้องถิ่น คนในท้องถิ่นจึงเลือกสรรที่ใช้บริการที่สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าอีกทั้งสภาพทางกายภาพของโซนท่องเที่ยวกับกลุ่มที่อยู่อาศัยของคนในท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน จุดแบ่งแยกมักจะเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มแบ่งแยกทางเศรษฐกิจ ผลทางอ้อมที่ตามมาคือ จะเกิดการแบ่งแยกทางกายภาพด้วย

5. การจราจรติดขัด (Traffic Congestion) มักเกิดขึ้นเมื่อมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาใช้บริการยังแหล่งท่องเที่ยวด้วยเส้นทางเดียวกันนอกจากผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนี้แล้ว Alister and Wall ได้กล่าวไว้ใน "Tourism: Economic, Physical and Social Impact" ว่าปัญหาความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่สำคัญมี 3 ประการคือ (วรรณ วรรณานิช, 2539, หน้า117)

5.1 ปัญหาการรั่วไหลของรายได้ที่เพิ่มขึ้น และที่ควรตกแก่ระบบเศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยว

5.2 ความแตกต่างของประชาชนในท้องถิ่นในการได้รับผลประโยชน์ในด้านรายได้และการมีงานทำ

5.3 ปัญหาการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพและราคาที่ดิน ปัญหาและความสูญเสียอื่น ๆ รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับความไม่มีเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจท้องถิ่น เนื่องจากการมุ่งพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวมากเกินไป ความไม่สมดุลย์กันของรายได้ของหน่วยงานท้องถิ่นที่ได้จากการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ กับค่าใช้จ่ายในการจัดหาบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนี้ Young (1973) กล่าวถึง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบที่มีต่อสังคมกล่าวไว้ 5 ประการคือ

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และนักท่องเที่ยวภายในประเทศรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นด้วย ให้ได้ประโยชน์ได้เท่ากัน

2. การท่องเที่ยวให้เกิดงานต่างๆ ขึ้นมา โดยเฉพาะงานสำหรับแรงงานประเภทที่ไม่ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญทำให้การว่างงานมีน้อยลง

3. การท่องเที่ยวสามารถเป็นนโยบายหลักของการพัฒนาภาค โดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างพื้นที่ที่เป็นอุตสาหกรรมหนักกับพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมของประเทศ

4. การท่องเที่ยวเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้ เช่น งานหัตถกรรมต่างๆ สินค้าประเภทเครื่องหนัง เสื้อผ้า เพชรพลอย เครื่องแก้ว อาหารเครื่องดื่ม เครื่องมือเกี่ยวกับนันทนาการ เป็นต้น กล่าวคือการท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตหรือที่เรียกว่า Multiplier Effect เพราะเมื่อมีการใช้จ่ายเกิดขึ้นครั้งหนึ่งจะก่อให้เกิดรายได้แก่ คนบางกลุ่มหรือกิจกรรมบางประเภท บุคคลหรือกิจกรรมที่ได้นำรายได้ส่วนหนึ่งไปใช้จ่ายต่อไป และก่อให้เกิดการใช้จ่ายต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งเมื่อรวมการใช้จ่ายรอบต่างๆ มีมูลค่าสูงกว่าการใช้จ่ายในครั้งแรกหลายเท่า

5. การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาจส่งเสริมให้เกิดภาพพจน์ที่ดีของประเทศในสายตาชาวโลก และยังทำให้บรรลุตฤประสงค์ด้านอื่นๆ อีกเป็นอันมาก

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2539, หน้า 32-41) กล่าวไว้ว่า เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ย่อมมีการติดต่อสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น และมีผลตามมาทั้งด้านดีและด้านลบ แม้ว่าผลกระทบด้านนี้จะเป็นเรื่องยากที่จะกล่าวถึง เพราะไม่มีตัวเลขและข้อมูลที่ชัดเจนสนับสนุน บางเรื่องมีลักษณะเป็นนามธรรม กว่าจะปรากฏให้เห็นผลเสียต้องใช้เวลาอันนาน แต่ผลที่เกิดขึ้นก็มักส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้าง และเอกลักษณ์ของสังคม บางเรื่องเมื่อเกิดขึ้นแล้วแก้ไขยาก ผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม อาจเกิดขึ้นได้เป็น 2 ด้าน คือ

1. ผลกระทบด้านดี

1.1 มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้มาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่นดีขึ้น สืบเนื่องจากผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ และกระจายโอกาสการจ้างงานไปสู่คนในท้องถิ่นมากขึ้น

1.2 ความสะดวกสบายจากกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ในแหล่งท่องเที่ยว คนในท้องถิ่นย่อมได้รับประโยชน์จากกิจการน้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ และอื่น ๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว กิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการส่วนใหญ่จะพัฒนาขึ้นมาเพื่อคนในท้องถิ่นนั้นเป็นหลักสำคัญ ส่วนนักท่องเที่ยวจะได้รับประโยชน์จากกิจการในลักษณะของผลพลอยได้ แต่สำหรับประเทศที่ยากจนกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา อาจมีลักษณะตรงข้าม ท้องที่หลายแห่งชาวบ้านไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะลงทุนในกิจการสาธารณูปโภค แต่หากมีนักท่องเที่ยวไปเยือนมากก็จะมีแรงกระตุ้นให้รัฐบาลหรือนักธุรกิจลงทุนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเป็นประการสำคัญ ส่วนคนในท้องถิ่นที่มีโอกาสได้ใช้บริการถือเป็นผลพลอยได้

1.3 การเดินทางท่องเที่ยวจะช่วยให้เกิดสันติภาพแห่งมวลมนุษยสพประชาชาติได้ เคยประกาศให้ปี ค.ศ. 1967 เป็นปีการท่องเที่ยวสากล และกำหนดคำขวัญว่า "การท่องเที่ยวเป็นหนทางไปสู่สันติภาพ" (Tourism is a Passport to Peace) เมื่อมีการเดินทางไปยังท้องที่ต่าง ๆ ผู้คนมีโอกาสสังสรรค์ร่วมกิจกรรมกัน ย่อมจะทำให้ผู้คนที่มาจากสังคมที่แตกต่างกันได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ได้เห็นและมีโอกาสใช้ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกันและกัน ต่างฝ่ายจะต่างมีโอกาสถ่ายทอดและรับความรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

1.4 การท่องเที่ยวจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากร นันทนาการ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ของท้องถิ่นทำให้เกิดความต้องการที่จะค้นคว้า อนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเหล่านี้ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม

รักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติเอาไว้ได้ และจากการศึกษาของ UNESCO พบว่า การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยส่งเสริมการฟื้นกลับของวัฒนธรรมดั้งเดิม และช่วยให้เกิดการเผยแพร่ไปทั่วโลก

1.5 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา ทั้งในวงกว้างคือช่วยให้คนมีโลกทัศน์กว้าง ความรู้และประสบการณ์ที่ได้พบเห็นด้วยตนเองนั้นจะมีประโยชน์ สามารถนำมาปรับใช้กับวิถีชีวิตในสังคมได้ ส่วนในวงแคบนั้น การเดินทางท่องเที่ยวอาจเป็นการจุดชนวนกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่องเฉพาะแห่งได้

1.6 การท่องเที่ยวจะช่วยลดปัญหาการอพยพหลังไหลเข้าไปแออัดในเมืองหลวง ตามธรรมชาติแล้วมนุษย์มักจะรักถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนของตน หากตนมีโอกาส มีงานอาชีพที่ก้าวหน้าเหมาะสมในภูมิลำเนาย่อมเป็นสิ่งที่ปรารถนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นหนทางช่วยลดปัญหาได้ ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นประกอบอาชีพรายย่อย หรือทำอุตสาหกรรมท้องถิ่นอยู่ในครอบครัว เมื่อคนเหล่านี้มีงานทำ มีรายได้ ย่อมไม่อพยพไปแออัดยัดเยียด เสี่ยงต่อโอกาสถูกหลอก และการถูกเอาเปรียบด้านแรงงานในเมือง

1.7 ใช้ทรัพยากรไร้ค่าให้เกิดประโยชน์ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นที่จะนำเอาทรัพยากรส่วนเกินหรือไร้ค่ามาประดิษฐ์คิดค้นเป็นของใช้ ของที่ระลึกในรูปของสินค้าพื้นเมืองจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแล้วยังเป็นการนำเอาทรัพยากรบางประเภทที่เคยถูกทิ้งให้ไร้ค่ามาทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มมูลค่า

1.8 เกิดทัศนคติที่ดี ความประทับใจจากการเดินทางท่องเที่ยว จะทำให้บุคคลเกิดทัศนคติที่ดีต่อสถานที่นั้น ๆ และนึกถึงอยู่ตลอดเวลา ยามเมื่อมีโอกาสและช่องทางที่จะให้ความช่วยเหลือ ความประทับใจที่เคยมีมาในอดีตก็อาจจะเป็นแรงกระตุ้นให้ตัดสินใจในด้านที่เป็นคุณได้ ซึ่งถ้าหากเป็นการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือระดับชาติแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศอย่างมากในวงกว้าง

1.9 การลดช่องว่างระหว่างประเทศร่ำรวยกับประเทศยากจน คนมั่งมีในเมืองมาสู่ชนบทจะช่วยให้เกิดความรู้สึกเข้าใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ปัญหาความตึงเครียดระหว่างประเทศจึงหมดไป

1.10 การท่องเที่ยวจะช่วยป้องกันการแทรกซึมบอนทำลายจากฝ่ายตรงข้าม คือเมื่อสถานที่นั้นมีผู้คนเข้าไปพลุกพล่าน และหรือผู้คนมีงานอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดี ก็จะทำให้ผู้ก่อการร้ายไม่มีโอกาสโจมตีรัฐบาลประโยชน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสังคมนี้ ถึงแม้จะปรากฏในรูปของนามธรรม แต่ก็นับว่าเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่าต่อความเป็นมนุษย์ ช่วยให้มีมนุษย์นั้นมีความเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ

2. ผลกระทบด้านลบ

ตามปกติการติดต่อสัมพันธ์กันของคนในชุมชนก็มีความขัดแย้งกันอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อนักท่องเที่ยวซึ่งมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่ต่างกันเข้าไปท่องเที่ยวยังท้องที่ได้ก็ตาม ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ ผลกระทบด้านลบมีประเด็นสำคัญ ๆ คือ

2.1 การมีค่านิยมผิด ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการเลียนแบบนักท่องเที่ยว หรือเกิดความเข้าใจผิด เช่น ไม่อยากทำงาน อยากไปเที่ยวแบบนักท่องเที่ยว โดยคนพวกนี้ไม่เข้าใจว่านักท่องเที่ยวนั้นได้ทำงานเก็บเงินเพื่อมาเที่ยว ค่านิยมการอุปโภคบริโภคสินค้าจากต่างประเทศหรือค่านิยมอื่นๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ค่านิยมมุ่งเน้นการค้าและวัตถุ เช่น เมื่อถูกขอถ่ายรูปจะเรียกเงิน หรือการหันหลังให้อาชีพเกษตรกรรม และหันไปประกอบอาชีพรับจ้างแทน

2.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว การทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดความล้มสลายของความสัมพันธ์ในครอบครัวได้มาก เพราะเป็นการทำงานที่ไม่มีวันหยุดแน่นอน ทำให้ไม่มีเวลาให้กับครอบครัวและมีโอกาสนอกใจคู่สมรส

2.3 ปัญหาศีลธรรม เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าไปแออัดมากขึ้นเท่าไร ก็มีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อระดับศีลธรรมต่ำลงเท่านั้น กิจกรรมด้านลบที่มักเกิดขึ้นเสมอ คือ

2.3.1 การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะประเทศรวยหรือจน นักท่องเที่ยวมักถูกโกง หรือหลอกขายสินค้าที่มีคุณภาพต่ำกว่าราคาเสมอ โดยที่คนในท้องถิ่นท่องเที่ยวมักจะสังเกตเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน และคิดหาทางค้ากำไรเกินควร ซึ่งส่งผลให้เกิดจินตภาพด้านลบแก่แหล่งท่องเที่ยวนั้น

2.3.2 ปัญหาโสเภณี ปัญหาโสเภณีได้ส่งผลกระทบต่อระดับศีลธรรมและภาพพจน์ของประเทศ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคเอดส์ ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น

2.3.3 การพนัน แหล่งท่องเที่ยวที่เปิดเป็นสถานการพนันมักจะมีบุคคลที่มีพื้นฐานฐานะทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เข้าไปเล่นการพนัน บางคนเมื่อเล่นการพนันแล้วต้องเสียพนันจนหมดตัว หรือตกอยู่ในภาวะหนี้สินจนถอนตัวไม่ขึ้น ไม่สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ในหลายประเทศได้กำหนดมาตรการห้ามคนในท้องถิ่นเข้าไปเล่นการพนันในสถานพนัน แต่มาตรการก็ยังไม่เด็ดขาดและไม่มีผลในทางปฏิบัติร้อยเปอร์เซ็นต์

2.3.4 สารเสพติด นักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยที่ตั้งใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเพื่อทดลองสารเสพติด ผลก็คือทำให้การปราบปรามไม่หมด และผู้เสพเองก็ต้องตกเป็นทาสสารเสติดนั้น สุขภาพร่างกายได้รับอันตรายจากพิษของสารเสพติด มีการประกอบ

อาชญากรรมร้ายแรงเพราะขาดสติ หรือยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสารเสพติด และบ่อยครั้งที่ การขนย้ายสารเสพติดได้กระทำโดยบุคคลที่ปลอมแปลงมาในรูปของนักท่องเที่ยว

2.3.5 อาชญากรรม ในพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวชุกชุม คนในท้องถิ่นมีความ แตกต่างในฐานะทางเศรษฐกิจกับนักท่องเที่ยวมาก ซึ่งจะเป็นผลให้มีโอกาสเกิดอาชญากรรมได้ มาก บางครั้งเป็นการหลอก การโกงเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่บางครั้งก็ร้ายแรงถึงขั้นฆาตกรรมอย่าง โหดเหี้ยมทารุณผลเสียจึงเกิดขึ้นกับฝ่ายนักท่องเที่ยวและกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

2.4 ปัญหาค่าครองชีพ สินค้าและบริการมักจะขึ้นราคาเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าไปมาก ผลก็คือคนในท้องถิ่นต้องบริโภคและอุปโภคสินค้าที่มีราคาแพงตามไปด้วย โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มี รายได้น้อย ทำให้คนกลุ่มนี้รายได้ไม่พอรายจ่าย เกิดภาวะหนี้สินและมีคุณภาพชีวิตต่ำลง

2.5 ความไม่เป็นธรรมในสังคม ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมักได้รับการพิจารณา พัฒนาสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการก่อน ทำให้คนในพื้นที่อื่นไม่ได้รับการหรือได้รับการช้า ไปอีก นอกจากนี้ เมื่อสร้างขึ้นมาแล้วคนจนหรือฐานะไม่ดีก็ไม่สามารถใช้บริการได้เพราะไม่มี ศักยภาพทางเศรษฐกิจพอ จึงก่อให้เกิดความรู้สึกถูกเอาเปรียบ และมีความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อ นักท่องเที่ยว

2.6 ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็ยค่านิยม ความประเพณี การแต่งกาย หรืออื่น ๆ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในท้องถิ่นทั้งสิ้น เช่น การแต่งกายไม่สุภาพ นุ่งกางเกงขาสั้น ใส่เสื้อคอกว้างคว้านลึก หรือการมีพฤติกรรมกอดจูบ เปลือยกายอาบแดด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ชาวตะวันตกอาจไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นความเสียหาย หรือเป็นการ กระทำที่ลบหลู่ดูหมิ่นวัฒนธรรมท้องถิ่นแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือจงใจก็ ตาม ล้วนก่อให้เกิดความขัดแย้งทั้งสิ้น บางครั้งถึงกับมีการประท้วงต่อต้านหรือไม่ต้อนรับ นักท่องเที่ยว

2.7 การลดคุณค่าของวัฒนธรรมและงานศิลปหัตถกรรม บางแห่งได้มีการนำเอา วัฒนธรรมด้านพิธีกรรม และศิลปหัตถกรรมมาเป็นสินค้าขายนักท่องเที่ยว จนบางครั้งทำให้ พิธีกรรมและศิลปหัตถกรรมนั้นลดคุณค่าและความศักดิ์สิทธิ์ กลับกลายเป็นความรื่นเริงไป

นายชัย ทนุผล (2542, หน้า 8-11) ได้เสนอถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ทางสังคมและวัฒนธรรม ไว้ในหนังสือแนวคิดและวิธีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ไว้ว่า สังคม และวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะการติดต่อสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์ที่สามารถกระทำได้อย่างกว้างไกลและรวดเร็ว รวมทั้งภายในสังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือประเทศใดก็ตาม ผู้คนย่อมมีความต้องการเปลี่ยนแปลงไปตาม

ค่านิยมความทันสมัย และเมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้องก็จะกลายเป็นตัวเร่งให้เกิดผลกระทบในเชิงลบที่รุนแรงขึ้นซึ่งพอสรุปประเด็นของปัญหาได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาเพศพาณิชย์ ปัญหานี้แม้ว่าจะมีพื้นฐานมาจากปัญหาเศรษฐกิจ แต่เมื่อการท่องเที่ยวได้เติบโตและพัฒนาขึ้น ธุรกิจด้านนี้จึงมีอัตราการขยายตัวที่สูงตาม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทเข้าไปเป็นตัวเร่งให้ปัญหานี้เติบโต และลุกลามขึ้นและพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ออกไป ไม่ว่าจะเป็นโสเภณีเด็ก หรือเด็กชาย นอกจากนั้นปัญหาจากเพศพาณิชย์เหล่านี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอื่นที่ติดตามมาร้ายแรงกว่าเดิม คือปัญหาการแพร่กระจายของโรคเอดส์ ความเสื่อมทางศีลธรรม การล่วงละเมิดผู้หญิงและเด็ก ปัญหายาเสพติด รวมถึงปัญหาการล่วงละเมิดเพื่อชิงทรัพย์ เป็นต้น

2. ปัญหาอาชญากรรม ปัญหานี้เรื้อรังในสังคมมานานเช่นกัน และมักเกิดขึ้นในสังคมเมืองที่เติบโตขึ้นอย่างไม่ค่อยมีระบบระเบียบ เมื่อพิจารณาในแง่การท่องเที่ยวจะพบว่า มีรูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ เช่น การล่วงละเมิดข่มขืนนักท่องเที่ยว การปล้นชิงทรัพย์ การขโมยทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานีขนส่งผู้โดยสาร สถานีที่พักแรม และตามแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานเริงรมย์

3. ปัญหาค่าครองชีพ ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม มักจะประสบปัญหาค่าครองชีพที่สูง ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคจะมีราคาแพง ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบอาชีพในสาขาอื่นที่มีรายได้ต่ำกว่า เช่น กรรมกรและผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพโดยดึงดูดแรงงานจากภาคเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งต้องการแรงงานด้านการบริการเพิ่มขึ้น มีผลให้กำลังผลิตด้านเกษตรกรรมลดน้อยลง

4. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อความผูกพันของครอบครัว โอกาสในการมีงานทำในธุรกิจการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนวัยหนุ่ม-สาวบุคคลเหล่านี้มีรายได้ดีมักจะทำตัวเหินห่างจากครอบครัวหรือปลีกตัวหนีจากความเข้มงวดของขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของตน ไปสู่ชีวิตแบบตะวันตกมากขึ้น ความผูกพันในครอบครัวที่เคยมีอยู่ลดน้อยลง นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีผลต่อการจ้างแรงงานมากขึ้น ทำให้ทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิดจึงสร้างปัญหาทางสังคมให้เกิดขึ้น อีกทั้งเกิดปัญหาการหย่าร้างเพิ่มขึ้นด้วย

5. ปัญหาความไม่เสมอภาคในการมุ่งเน้นพัฒนาเฉพาะพื้นที่ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโทรคมนาคมระบบไฟฟ้าและสนามบินมักจะดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นในพื้นที่อื่น ๆ

จึงอาจเกิดความรู้สึกเสียเปรียบในความไม่เสมอภาคของการพัฒนาพื้นที่ และทำให้เกิดการต่อต้าน การท่องเที่ยว ขณะเดียวกันจะรู้สึกสลดใจในความเป็นอยู่ของตนเองที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการ เหลียวแลเท่าที่ควร

6. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณี การหยิบยกเอาเรื่องวัฒนธรรมประเพณี ของท้องถิ่นมาเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยวมากขึ้นเป็นสิ่งที่ดี แต่จำต้องระมัดระวังในเรื่อง รูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในเนื้อหาดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ๆ ดังจะเห็นว่าในช่วงที่ ผ่านมาผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมักจะมุ่งเน้นไปในการการค้า ซึ่งมีกลด ความประณีตด้านความสวยงามของวัฒนธรรมประเพณี มีการตัดขั้นตอนที่เป็นหัวใจหรือเนื้อหา ของวัฒนธรรม โดยละเอียดถึงสาระที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น รวมทั้งคุณค่าที่แท้จริง ของวัฒนธรรมประเพณีที่มีต่อสังคมท้องถิ่น

7. ปัญหาการลดคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรม คุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมได้รับผล กระทบกระเทือนจากความเห็นแก่ได้ของผู้ผลิตและจำหน่าย โดยอาจลดมาตรฐานลงเพื่อให้ได้ กำไรมากที่สุด มีการลอกเลียนแบบศิลปหัตถกรรมโดยไม่คำนึงถึงความประณีตและคุณภาพของ สินค้า มีการผลิตศิลปวัตถุและโบราณวัตถุเทียมขึ้นมาโดยไม่คงเอกลักษณ์เดิมไว้ นอกจากนี้ยังมี การทำลายคุณค่าทางศิลปะของโบราณสถานและศาสนสถานอีกด้วย

8. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าของท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว พฤติกรรมบางอย่างของ นักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายไม่สุภาพเข้าไปยังศาสนสถานหรือปูชนียสถาน การแสดงกิริยาไม่ เหมาะสมในที่สาธารณะซึ่งอาจเป็นการกระทำที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักท่องเที่ยวจะก่อให้เกิด ความขัดแย้งกับคนในท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมและประเพณีบาง ประการ ปัญหานี้หากเจ้าของท้องถิ่นไม่พอใจมากๆ อาจถึงขั้นต่อต้านและไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยว อีกต่อไป

ทุกสังคมย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตรอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากมนุษย์ ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (Steward, 1955 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 29) แต่การท่องเที่ยวก็ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ รวดเร็วและไม่เป็นตามสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงนี้มีหลายด้านทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อม (โครงการสังคมศาสตร์ศึกษา, 2529 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้ง วัฒนา, 2548, หน้า 29) ทางด้านสังคมได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน มีความใกล้ชิดกัน มาเป็นสังคมเมืองหรือกึ่งเมืองที่ต่างต้องการผลประโยชน์เข้าสู่ส่วนตัว ความร่วมมือกันดั้งเดิมเป็นครอบครัวเดียวกันลดลงหรือน้อยลงหรือไม่เกิดขึ้นเลย กลายมาเป็นการ แลกเปลี่ยนเงินกับแรงงานเข้ามาแทน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจได้หันมาพึ่งระบบ

เศรษฐกิจที่มีการท่องเที่ยวเป็นตัวนำ คนหันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวทำให้มีการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว (Smith, 1997 and Douglas, 1981 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 29) ทำให้คนในแหล่งท่องเที่ยวได้มีการเรียนรู้ภาษาอื่นโดยเฉพาะภาษาไทยและภาษาสากลที่ที่การสื่อสารกันมากคือภาษาอังกฤษ (Dearden, 1993 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 29) การเรียนรู้ภาษาอื่นนี้ทำให้คนในท้องถิ่นเห็นว่าเป็นภาษาที่ดูหู เก่ง ไม่ล้าสมัย ทำให้บางคนไม่พูดภาษาดั้งเดิม หรือที่มีการเลียนแบบการแต่งกายและพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งบางครั้งไม่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว (Coltman, 1989 and Urry, 1996 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 30) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ถ้าหากว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากทำให้เกิดการปกครองที่เป็นเอกเทศขึ้นมา เช่น เมืองพัทยา และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม อิทธิผลของการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยอาจมีการสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ระบบนิเวศน์ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงทุกด้านมีทั้งทางบวกและทางลบ ผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะการท่องเที่ยวทำให้เกิดการพบปะหรือติดต่อกับสัมพันธกันระหว่างคนในแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมชมเยียมเยือน มีการนำการแต่งกาย ภาษา รูปแบบการดำเนินชีวิต วิธีการคิดการปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งจะแสดงออกในรูปการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมดำเนินชีวิตของประชาชนในด้านต่างๆ อีกทั้งอิทธิพลการท่องเที่ยวยังนำมาซึ่งการนำวัฒนธรรมมาสร้างเป็นสินค้า ไม่ว่าจะเป็นการนำเอาประเพณีวัฒนธรรมมานำเสนอให้นักท่องเที่ยวที่ผิดจากความเป็นจริงแบบดั้งเดิม และทำให้เกิดการสูญเสียความหมายที่แท้จริง ทำให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้สูญหายไป ถูกบิดเบือนเกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบทุนนิยมเข้ามาแทน (ขวัญฤทัย เจริญไมตรีมิตร, 2543, ยศ สันติสมบัติ และคณะ, 2544 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 30)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้จะมีความสำคัญหรือข้อดีที่เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง แต่ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็มีผลกระทบหรือข้อเสียต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเช่นกัน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนาจึงสรุปผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองดังต่อไปนี้ (2548, หน้า 31-37)

1. ผลกระทบของอุตสาหกรรมต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมี 5 ประการดังต่อไปนี้คือ

1.1 ผลกระทบต่อราคาและค่าครองชีพ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจึงเกิดความ ต้องการสินค้าและบริการขึ้น ย่อมทำให้ระดับราคาสูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อ ยังผลให้ค่าครองชีพสูง ตามไปด้วย

1.2 ผลกระทบต่อการจ้างงานและเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีการดึงแรงงานจาก ภาคอุตสาหกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานและเปลี่ยนแปลง อาชีพ

1.3 ผลกระทบต่อคุณภาพของแรงงาน แรงงานที่เข้าไปบริการในธุรกิจท่องเที่ยวขาด คุณภาพเพราะมีการถ่ายเทแรงงานจากที่ต่างๆทำให้เกิดผลเสียแก่ธุรกิจท่องเที่ยวได้

1.4 ผลกระทบต่อการแก่งแย่งผลประโยชน์ การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เกิด การแข่งขันในการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์กันขึ้น หรืออาจมี การตัดราคา ทำให้เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม

1.5 ผลกระทบต่อประโยชน์อันควรได้ของท้องถิ่นบางครั้งมีบริษัทลงทุนจาก ต่างประเทศหรือท้องถิ่นอื่นเข้ามาดำเนินงานธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้ท้องถิ่นนั้นได้รับส่วนแบ่งใน อัตราส่วนค่อนข้างน้อย

2. ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสังคมและการเมืองของประเทศไทย มี 10 ประการดังต่อไปนี้คือ

2.1 ผลกระทบต่อการผูกผันของครอบครัว การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้ ขนบธรรมเนียมอันดีงามของไทยเปลี่ยนไปสู่การใช้ชีวิตแบบตะวันตกมากขึ้น

2.2 ผลกระทบต่อความไม่เสมอภาคทางสังคม คนในท้องถิ่นที่ไม่ได้รับประโยชน์หรือ ได้รับน้อยก็จะเกิดการต่อต้านการท่องเที่ยว และจะไม่เป็นมิตรแก่นักท่องเที่ยว

2.3 ผลกระทบต่อการย้ายถิ่นของชนบท เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมมีความ ต้องการแรงงานมากขึ้น ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทต่างๆเข้ามาทำงานในแหล่งท่องเที่ยว การอพยพเข้ามาทำงานย่อมสร้างปัญหาต่อเมืองให้แก่สังคม

2.4 ผลกระทบต่อปัญหาด้านอาชญากรรม แรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวย่อมไม่มีเวลาดูแลบุตร อาจทำให้บุตรประพฤติตนในทางที่ผิด ซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้เกิด อาชญากรรมได้

2.5 ผลกระทบต่อนิสัยของคนในท้องถิ่น คนท้องถิ่นบางส่วนมองเห็นความแตกต่างใน การดำรงชีวิตของตนเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยว จึงกลายเป็นคนที่มุ่งหวังแต่กำไร

2.6 ผลกระทบต่อความไม่พอใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากสถานที่บางแห่งสงวนไว้สำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ทำให้คนในท้องถิ่นรู้สึกไม่พอใจที่ถูกกีดกันไม่ให้ใช้สถานที่เหล่านั้น

2.7 ผลกระทบต่อปัญหาโสเภณีหรือชายขายตัว ปัญหานี้มีการเพิ่มมากขึ้นทั้งโดยตรงและในรูปอื่นแอบแฝง ซึ่งก่อให้เกิดการระบาดของกามโรคและโรคเอดส์

2.8 ผลกระทบต่อประเพณีและวัฒนธรรม ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมิตรและความเชื่ออารีตตลอดจนการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา จึงละเลยต่อประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย

2.9 ผลกระทบต่อศิลปกรรม มีการผลิตศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุเทียมขึ้นมาโดยไม่คงเอกลักษณ์เดิมไว้ และยังมีการทำลายคุณค่าทางศิลปะของโบราณสถานและศาสนสถานอีกด้วย

2.10 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและก่อให้เกิดมลพิษทั้งทางอากาศ และทางเสียดอีกด้วย

นอกจากนี้ นิสา ชัชกุล (2550, หน้า 62-71) ได้อธิบายถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมต่อสภาวะแวดล้อม ดังนี้คือ

1. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1.1 สภาวะแวดล้อมทางกายภาพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

1.2 สภาวะแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น

สภาวะแวดล้อมทางกายภาพเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพราะเป็นวัตถุดิบที่สามารถนำไปผลิตในกระบวนการผลิตทางการท่องเที่ยว เมื่อมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากมายเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นย่อมมีการใช้สภาวะแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุดและถูกบั่นทอนที่ละน้อย ซึ่งเป็นการทำลายสภาวะแวดล้อมทางกายภาพเพื่อการพัฒนา

2. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน หลักทรัพย์และฐานะความเป็นอยู่ของชุมชนหรือประเทศชาติ และเกิดผลกระทบดังนี้

2.2 ผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่มีค่าครองชีพสูงขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมมาก

2.2 ผลกระทบต่อการจ้างงาน ทำให้บางพื้นที่ขาดแคลนแรงงาน และค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น

2.3 ผลกระทบต่ออาชีพ มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพและเกิดอาชีพใหม่ๆขึ้น

3. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางสังคม โดยทั่วไปแล้วสภาวะแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาด้วยปัจจัยองค์ประกอบต่างๆตามปกติวิสัย และการท่องเที่ยวเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนสังคมนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้

3.1 ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม

3.2 ปัญหาโสเภณีหรือปัญหาเพศพาณิชย์

3.3 ปัญหาการหลอกลวงเอาไรด์เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

3.4 ปัญหาความไม่เสมอภาคในการมุ่งเน้นการพัฒนาเฉพาะพื้นที่

4. ผลจากการกระทำของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาวะแวดล้อมทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนกับผู้คนในท้องถิ่นท่องเที่ยว นั้น ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาวะแวดล้อมทางวัฒนธรรมพอจะสรุปได้ดังนี้

4.1 ทำให้ค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวเป็นผู้นำเอาวัฒนธรรมของชาติตนเข้าไปในประเทศที่ตนเข้าไปท่องเที่ยวและผู้คนในท้องถิ่นมีการยอมรับวัฒนธรรมนั้นก็จะทำให้พฤติกรรม ทศนคติ ค่านิยม และการประเพณีปฏิบัติระเบียบแบบแผนต่างๆอาจเปลี่ยนแปลงไปทั้งหมด หรือบางส่วน

4.2 ทำให้ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คุณค่าของงานศิลปะดั้งเดิมลดน้อยลง

4.3 เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณี

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ กิจกรรมต่างๆมีมากขึ้น การดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ความต้องการที่จะพักผ่อนมีมากขึ้น มากพัฒนาและการขยายแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นการประกอบการที่เป็นไปในรูปแบบของระบบธุรกิจโดยตรง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งนอกจากให้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของประเทศให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวจะมีจำนวนมากหรือน้อยก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมและสังคมเฉพาะจุดเฉพาะแหล่ง ตลอดจนธรรมชาติสิ่งแวดล้อมหรือการดำเนินชีวิตในแหล่งพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวถูกจัดให้มีขึ้น (วรรณภา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 51) สรุปได้ดังนี้

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

หลายปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่นำรายได้มาสู่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และเป็นกิจการที่ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อวิถีชีวิตดังนี้

1. ด้านอาชีพ การสร้างงาน และกระจายรายได้

การท่องเที่ยวได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้กำลังคนในลักษณะงานต่างๆ และตามแหล่งต่างๆ ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและนอกแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนบางส่วนจึงมีการเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเกษตรกรรมมาสู่อาชีพรับจ้างตามโรงงานและสถานบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจโรงแรม ตลอดจนการเกิดอาชีพใหม่ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ทำให้เกิดรายได้และการสร้างงานโดยตรงจากธุรกิจท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางอ้อม เช่น การเกษตรซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบด้านอาหาร งานหัตถกรรมเพื่อผลิตสินค้าและของที่ระลึก (วรรณา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 52-53) ซึ่งแต่เดิมทำเพื่อไว้ใช้กันเองหรือทำในจำนวนไม่มาก ก็เปลี่ยนมาเป็นผลิตที่ละมากๆ

2. ด้านการสร้างรายได้

การท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในลักษณะการขายบริการและทรัพยากรธรรมชาติ รายจ่ายของนักท่องเที่ยวก็คือรายได้ของท้องถิ่น ซึ่งในการท่องเที่ยวโดยอ้อมมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าอาหาร ค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าที่พัก ตลอดจนการใช้จ่ายเพื่อซื้อของที่ระลึก (ทัศนีย์ วิเชียรเจริญ, 2535, หน้า 5)

3. ด้านการเจริญเติบโตและการขยายตัวของการลงทุน

ความเติบโตของการท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการลงทุนเพิ่มขึ้นและขยายตัวออกไป เพื่อให้สามารถตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง การลงทุนด้านการท่องเที่ยว เช่น การสร้างโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว (วรรณา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 53) นอกจากนี้เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำ มีรายได้ มีกำลังซื้อสูงขึ้นก็ทำให้เกิดการลงทุนด้านอื่นๆ ตามมา ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นนอกจากได้รับความสะดวกสบายเพิ่มขึ้นแล้วยังมีงานทำเพิ่มขึ้น (ทัศนีย์ วิเชียรเจริญ, 2535, หน้า 8)

4. ด้านค่าครองชีพ

ตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ มักจะประสบปัญหาค่าครองชีพสูง ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพง ส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบอาชีพในสาขาอื่นๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ปัญหานี้ยังรวมถึงอัตราค่าบริการนำเที่ยว ค่าคมนาคมขนส่ง การเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งสินค้าของที่ระลึก ซึ่งมักจะมีราคาสูงกว่าแหล่งอื่นๆ (วรรณา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 54) ซึ่งบางครั้งได้สร้างความไม่พอใจแก่นักท่องเที่ยว ผลเสียดังกล่าวมีส่วนทำให้ภาพพจน์ของการท่องเที่ยวเสีย และทำให้นักท่องเที่ยวไม่อยากจะกลับมาเที่ยวอีก (ทัศนีย์ วิเชียรเจริญ, 2535, หน้า 8)

ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้าไปในชุมชน อิทธิพลของการท่องเที่ยวย่อมมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนและพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จำแนกออกได้ดังนี้

1. การกระจายความเจริญและการพัฒนา

การเดินทางท่องเที่ยวของคนจำนวนมากก่อให้เกิดการกระจายความเจริญและการพัฒนาด้านคุณภาพประชากรในท้องถิ่น ทั้งยังมีการปรับปรุงการออกแบบและผลิตสินค้าของที่ระลึก เพื่อให้ขายได้มากขึ้น รวมทั้งมีการคิดค้นพัฒนาสิ่งแปลกๆใหม่ ๆ เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (ทัศนีย์ วิเชียรเจริญ, 2535, หน้า 8) และยังก่อให้เกิดโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (วรรณภา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 54)

2. ปัญหาสังคม

เมื่อการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่บริเวณท่องเที่ยว ย่อมเพิ่มมากขึ้น ผลที่ตามคือโรคติดต่อ และได้มีส่วนสนับสนุนให้เพิ่มจำนวนโสเภณีและหญิงขายบริการขึ้นในเมือง ตลอดจนปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ตลอดจนกรณีพิพาทของคนในชุมชน (วรรณภา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 55)

3. ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สามารถถ่ายทอดกันได้ เอาอย่างกันได้ ซึ่งการที่ผู้คนจำนวนมาก เดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ ผู้คนเหล่านั้นมักจะนำค่านิยม ความคาดหวัง ความต้องการ วิถีชีวิต และความสะดักสบายจากที่คุ้นเคยไปยังแหล่งท่องเที่ยวด้วย ซึ่งมีส่วนที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมดังนี้

ผลดี ในด้านการอนุรักษ์อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้มีส่วนช่วยให้วัฒนธรรมประเพณีหลายอย่างที่ถูกลืมไปแล้ว ได้รับการรื้อฟื้นและนำมาจัดการแสดงให้ทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นได้ชม เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่ลูกหลานสืบต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น การท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ทราบว่ามียกท่องเที่ยวเดินทางมาจากสถานที่ไกลๆ เพื่อมาชมสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น (ทัศนีย์ วิเชียรเจริญ, 2535, หน้า 11)

ผลเสีย การบิดเบือนหรือการปรับเปลี่ยนไปของวัฒนธรรมประเพณีโบราณบางอย่างที่ได้ถูกรื้อฟื้นและนำมาแสดงให้นักท่องเที่ยวชมนั้น ได้ถูกดัดแปลงไปจนไม่เหลือเค้าโครงเดิม ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในประเพณีเหล่านั้น (ทัศนีย์ วิเชียรเจริญ, 2535, หน้า 11) นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมของคนในชุมชน การเลียนแบบสิ่งต่างๆจากนักท่องเที่ยว และ

นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจในประเพณีความเชื่อถือของคนในท้องถิ่นที่ปฏิบัติตนไปตามความเคยชิน หรือการกระทำของนักท่องเที่ยวด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การทบทวนแนวความคิดทำให้ได้รับประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพราะหากเกิดการพัฒนาที่ไต่ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของพื้นที่นั้นเสมอ แต่เปลี่ยนแปลงไปมากหรือน้อย ทางลบหรือทางบวก ก็ขึ้นอยู่กับการวางแผน การจัดการในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้น เพราะพื้นที่แต่ละแห่งมีความสามารถที่จะรับได้ทางด้านต่างๆแตกต่างกันไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว นั้น สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2535, หน้า 60-61) ได้สรุปทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ว่าการกระจายการลงทุน การจ้างงานและรายได้ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวออกไปสู่ภูมิภาคเพื่อสร้างงานและรายได้ให้แก่คนในชนบทมากขึ้นโดยสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทใหม่ๆ การพัฒนาระบบบริการพื้นฐานที่จำเป็น การร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการส่งเสริมการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ รวมทั้งพัฒนานุเคราะห์ในภูมิภาคในกิจกรรมบริการท่องเที่ยวต่างๆ รองรับการขยายตัวของการลงทุนซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อภูมิภาคด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในขณะที่เดียวกันสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (2520, หน้า 17 - 20) ได้ศึกษาบทบาทของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย พบว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวลดข้อดีการว่างงานได้มากกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ทั้งนี้จะก่อให้เกิดการสร้างงานในทางอ้อมโดยกระจายไปตามแขนงธุรกิจต่างๆ เช่น ธุรกิจที่ดิน ภัตตาคาร ร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการผลิต ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกและธุรกิจบริการอื่นๆ ส่วนการเพิ่มรายได้ประชาชาตินั้น จากรายได้ของการท่องเที่ยวจำนวน 2 - 4 พันล้านบาท จะเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีมูล ค่าทวีได้ไม่ต่ำกว่า 3 หมื่นล้านบาท นอกจากนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังได้แสดงบทบาทเป็นตัวทวีและตัวเร่งในทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบในธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่อกัน เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร บันเทิง เป็นต้น โดยจากการจ่ายในอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการใดธุรกิจหนึ่ง ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการลงทุนขึ้นในธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือเพิ่มขึ้นในธุรกิจเดิม

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงาน (2528, หน้า 144) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนของจังหวัดชลบุรีและจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนในด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมีส่วนให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนสูงขึ้นโดยเฉพาะประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำส่วนมาตรฐานการครองชีพของประชาชนที่มีการศึกษาระดับปานกลาง และสูงนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวโดยตรงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนในทางสังคม การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ค่านิยมแบบนำสมัยของประชาชนเปลี่ยนแปลงอย่างมากในลักษณะที่ทำให้ประชาชนมีค่านิยมแบบนำสมัยผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนในด้านวัฒนธรรม ในการใช้ภาษาและการแต่งกายพื้นเมือง กล่าวคือ ในเรื่องของการใช้ภาษากลางกับครอบครัวและเพื่อนบ้าน ทำให้การใช้ภาษาถิ่นน้อยลง การแต่งกายพื้นเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้นการท่องเที่ยวมีผลน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านการแต่งกายพื้นเมือง สุดท้ายผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวดี มีการรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่อยู่อาศัย สูงกว่าประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่ำ

นอกจากนี้ วีระ กระสินธุ์ (2540) ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสุราษฎร์ธานีของ ได้แยกผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สำคัญไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อม มีการทำลายทรัพยากร ที่ดิน ภูเขา แม่น้ำ ทะเล ป่าไม้ เพื่อก่อสร้างสถานที่พัก สถานบริการอาหาร สถานบริการความบันเทิง ทำถนน ทำเรือ สนามบิน
2. ด้านเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมและสร้างอาชีพใหม่มีรายได้สูง ค่าครองชีพสูง
3. ด้านสังคม สาธารณูปโภคขยายตัวไม่ทันเกิดการขาดแคลน เกิดปัญหาทางสังคม ได้แก่ อบายมุข และอาชญากรรมสูง
4. ด้านประเพณีวัฒนธรรม วัฒนธรรมประเพณีของนักท่องเที่ยวบางอย่างไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทยทำให้เกิดการเอาอย่างและทำลายความดั้งเดิมของวัฒนธรรมประเพณีไทย

สุรีย์ บุญญานุกงค์ (2539) ได้พบว่า ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในชุมชนอย่างช้าๆมานานกว่า 40 ปี แต่ในช่วง 10 ปีมานี้ การท่องเที่ยวได้เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนอย่างรวดเร็ว การพัฒนาด้านคมนาคม การบริการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่างๆ รวมทั้งการบริการทางสังคมอื่นๆ ได้รับการสนับสนุนมากขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนมากขึ้น มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมเพิ่มมากขึ้น ประชากรในชุมชนที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าไป มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพและการศึกษาสูงขึ้นพร้อมกับค่าครองชีพที่ยับตัวสูงขึ้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2536) ได้วิจัยผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มาก และกำลังอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งในด้านผลดีและผลเสีย ผลการศึกษาพบว่า ในด้านดีคือทำให้เกิดการสร้างงานอาชีพแก่ประชาชนท้องถิ่นและนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นเป็นประการสำคัญที่สุด ส่วนผลเสียที่สำคัญคือ ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น และในขณะเดียวกัน ยังได้ทำการสำรวจเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง-ลำพูนพบว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่ออาชีพ การจ้างงานและรายได้ กล่าวคือทำให้เกิดลักษณะการเปลี่ยนแปลงอาชีพบางประการเพื่อสนองตอบด้านการบริการ เช่น ที่พัก อาหาร การขนส่ง และการสินค้าที่ระลึก เกิดการจ้างงานและอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริมอาชีพหลัก

เช่นเดียวกับ อรัญญา สุวรรณดี (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม จากการท่องเที่ยวแก่กุศคู บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีผลให้ชาวบ้านมีอาชีพหลัก คือ การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแทนการทำงาน ทำไร่ ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิม ทำให้รายได้ของชาวบ้านเพิ่มขึ้นสามารถลดภาระหนี้สิน และมีรายได้หมุนเวียนธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งโดยภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจมีผลต่อชาวบ้านในทางที่ดีขึ้นและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนผลกระทบทางสังคม พบว่า ทำให้ลดภาวะการว่างงาน และการอพยพแรงงาน ชาวบ้านให้ความสำคัญด้านการศึกษา และการรักษาสภาพแวดล้อม การพัฒนาท้องถิ่น ชาวบ้านให้ความร่วมมือดีขึ้น

วิวัฒน์ชัย บุญญาบุหงศ์ (2533) ได้ศึกษาในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี เกี่ยวกับการสร้างงานและผลกระทบทางเศรษฐกิจ เกิดผลดังนี้ สภาพเศรษฐกิจมีลักษณะเป็นการค้ามากขึ้น ราคาสินค้าในเกาะสมุยจะผูกพันกับราคาสินค้าในจังหวัด สินค้าภายในที่ไม่มีราคาได้กลายเป็นสินค้าที่ต้องการของนักท่องเที่ยวและกลายเป็นสินค้าที่มีราคาแพงขึ้น การใช้จ่ายแรงงานจากเดิมที่มีการว่างงานแฝงอยู่มาก การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ ลดการว่างงาน มีอาชีพใหม่เกิดขึ้นนอกจากนั้นยังได้จำแนกผลกระทบที่อาจมีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็น 3 ประการ คือผลกระทบต่อสภาพกายภาพของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเกิดทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน อาจมีการบุกรุกทำลาย และการกระทำให้เกิดความเสื่อมโทรมเสียหาย เป็นต้น แต่ขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวจะทำให้เจ้าของท้องถิ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากร โดยเกิดมาตรการในการบำรุงรักษา ในด้านผลกระทบต่อเศรษฐกิจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากภาคเกษตรกรรม มาสู่ภาคอุตสาหกรรมเพราะมีรายได้ที่ดีกว่า ทำให้เกิดปัญหาค่าครองชีพสูง แต่ในอีกทางหนึ่ง การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สามารถทำ

รายได้ค่อนข้างสูง เป็นการกระจายรายได้และการสร้างงานสร้างอาชีพเพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจะเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของถิ่น เกิดความเข้าใจอันดีมีมิตรภาพ และการแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการกระตุ้นเตือนให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูผลงานทางศิลปวัฒนธรรมขึ้นด้วยความภาคภูมิใจ และความต้องการให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอีกทอดหนึ่ง

อีกทั้ง ศุภวรรณ โพธิ์นาค (2545) ได้ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า การท่องเที่ยวที่เป็นมาในอดีตและในรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกาะล้านได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้านบวกคือ การท่องเที่ยวทำให้มีความหลากหลายของทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น และก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนและชุมชนมากขึ้น ซึ่งเป็นทางเลือกนอกเหนือจากการทำประมงรายย่อย ดังนั้นหากชุมชนสามารถรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งได้ได้แก่ หาดทรายและแนวปะการังได้น้ำให้รอดพ้นจากผลกระทบที่มาจากขยะและน้ำเสียจากชุมชน ยังทำให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้ และสามารถรักษาการบริการที่ดีไว้ได้ ก็จะทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนอยู่ต่อไป ในส่วนด้านลบคือ จำนวนแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาอยู่ในชุมชนอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง การแก้ไขคือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสอดส่องดูแลพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของดูแลชุมชน ส่วนปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งคือเรื่องขยะและน้ำเสีย ที่มาจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่มีการจัดการและวางแผนจากทางภาครัฐและภาคส่วนประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในส่วน กษมา ประจง (2546) ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนและความสัมพันธ์ของผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนบ้านศรีฐานตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การสร้างงาน การยกมาตรฐานการครองชีพ และลดภาวะการว่างงาน ผลกระทบด้านลบทางเศรษฐกิจได้แก่ ปัญหารายได้ไม่แน่นอน ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาการแบ่งปันผลประโยชน์และปัญหาการถือครองที่ดิน ผลกระทบทางสังคมด้านบวก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพ การสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม การสร้างความสามัคคีในชุมชน การป้องกันการอพยพย้ายถิ่นของประชากร และการเสริมสร้างการศึกษา ผลกระทบทางสังคมด้านลบได้แก่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยม ความไม่เป็นธรรมในสังคม อาชญากรรมและความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านบวก ได้แก่ ความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรมและความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพและ

ผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านลบ ได้แก่ ค่านิยมในการครองชีพ การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ การแต่งกาย และภาษา ผลกระทบทางด้านการเมืองด้านบวก ได้แก่ การจัดระเบียบสังคมของชุมชน ความเข้าใจในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ความสามัคคี ความสำคัญทางการศึกษาและการตื่นตัวทางการเมืองท้องถิ่น ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมด้านบวก ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมด้านลบ ได้แก่ การทำลายทางชีวภาพ และการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน

พงษ์ศักดิ์ หมูเนื้อ (2551) ผลการศึกษาของผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนบ้านอ่าวนาง ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ยังได้พบว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายได้ อาชีพ ราคาสินค้า การครองชีพ การศึกษา ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ภาษา ประเพณี การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ชุมชนอ่าวนางมีความทันสมัย สวยงาม สะดวกสบาย แต่ในทางกลับกันชุมชนและคนในอ่าวนางกลับได้รับผลกระทบในทางลบจากการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้คนในชุมชนมีการแข่งขันกันมากขึ้น ทั้งในเรื่องของรายได้ อาชีพ ค่านิยม การใช้ชีวิต ซึ่งทำให้โครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนอ่าวนางเปลี่ยนแปลงไป คนในชุมชนมีความเป็นปัจเจกชนมากขึ้น การเข้ามาของการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนอ่าวนางกลายเป็นสินค้า แต่ในรูปลักษณะที่สวยงามของตัวสินค้า มีความบอบช้ำที่แอบแฝงซ่อนอยู่ ผลลัพธ์ที่สำคัญของการท่องเที่ยวจึงทำให้ชุมชนมีความทันสมัยจากการสร้างความเจริญทางวัตถุแต่คนในชุมชนกลับมีความทุกข์ทรมานใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นภาพลวงตาของการพัฒนา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องคำนึงถึงพื้นฐานวัฒนธรรมและทำให้ชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นอกจากจะมีเอกสารงานวิจัยแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศแล้วยังมีการศึกษาผลกระทบจากการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวในเกาะบาฮี ประเทศอินโดนีเซียอีกด้วย Noronha (1999) พอสสรุปได้ว่าในด้านการสร้างงานสร้างอาชีพแล้ว ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อรูปแบบการกระจายของประชากรและการใช้ที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มจำนวนของประชากร การกว้านซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร การขึ้นราคาที่ดิน หรือการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากภาคเกษตรกรรมไปสู่การค้าและบริการ ซึ่งการซื้อขายที่ดินในบาฮีส่วยใหญ่ ขายให้กับคนต่างถิ่น โดยเฉพาะชาวอินโดนีเซียที่มาจากกรุงจาการ์ตา

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น จะเห็นได้ว่าจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้เห็นถึง

ผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักน้อยต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งผลกระทบนี้มีทั้งทางบวกและลบไม่ว่าจะเป็นทางตรงและทางอ้อม ที่เป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จะต้องทำการศึกษาถึงหลายๆปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามเหลี่ยมทองคำต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต: กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ คือ การใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ หมู่ที่ 1 บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จำนวน 6,454 คน (รายงานสถิติจำนวนประชากร, 2553)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากตารางสำเร็จรูปหลักการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ในการคำนวณนี้กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.5 ซึ่งการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ตำบลเวียงอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายจำนวน 378 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่าง (Non - probability) เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและผลกระทบที่ได้รับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้ศึกษาจากข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางการกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยถามถึงความคิดเห็น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบอัตราส่วน (Likert Rating Scale) โดยแต่ละคำถามแบ่งเป็นระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งเป็นระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ประกอบด้วย ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสินค้าและการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และผู้วิจัยได้กำหนดระดับค่าของความคิดเห็นตามค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือก
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วย	3
เห็นด้วยน้อย	2
ไม่เห็นด้วย	1

โดยมีการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ประเมินดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
4.21-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41-4.20	เห็นด้วยมาก
2.61-3.40	เห็นด้วย
1.81-2.60	เห็นด้วยน้อย
1.00-1.80	ไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยถามถึงความคิดเห็น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบอัตราส่วน (Likert Rating Scale) โดยแต่ละคำถามแบ่งเป็นระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งเป็นระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และผู้วิจัยได้กำหนดระดับค่าของความคิดเห็นตามค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือก
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วย	3
เห็นด้วยน้อย	2
ไม่เห็นด้วย	1
โดยมีการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ประเมินดังต่อไปนี้	
ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
4.21-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41-4.20	เห็นด้วยมาก
2.61-3.40	เห็นด้วย
1.81-2.60	เห็นด้วยน้อย
1.00-1.80	ไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้วตรวจสอบเนื้อหา (Content validity) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมตามขอบเขตของเนื้อ และวัตถุประสงค์ที่วิจัย แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบสำนวนภาษาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

2.1 รองศาสตราจารย์ .ดร. สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ คณะบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยกรุงเทพ

2.2 ดร. ประภาศรี พรหมประกาย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

2.3 ดร. อารินทร์ สงวนเสริมศรี อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ศูนย์วิทยบริการกรุงเทพ

3. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability analysis scale – alpha) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไข ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรจำนวน 30 คน และนำไตร่ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ไปทำการทดสอบที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในท้องถิ่นมาทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม และนำผลทดสอบและสัมภาษณ์นำมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามเกิดความสมบูรณ์ขึ้น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่า Alpha .923

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปสัมภาษณ์ประชาชนที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่อยู่พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ บ้านสบรวก ตามหัวข้อแบบสอบถาม และให้คำแนะนำในการตอบซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แหล่งในการรวบรวมข้อมูลมีด้วยกัน 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งรวบรวมโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชน ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือน ตุลาคม 2553 – มกราคม 2554 และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องทุกฉบับ จำนวน 400 ชุด

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เอกสาร ตำรา วิชาการบทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ผลการวิจัย ข้อมูลทางสถิติจากหน่วยงานของรัฐบาล เอกชนและอื่น ๆ รวมทั้งค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยตลอดจนใช้ในการอธิบายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในข้อมูลของแบบสอบถามดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบาย ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic) ในการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Regressions) Enter เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระที่มากกว่า 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม 1 ตัวแปร และตัวแปรอิสระตัวใดส่งผลต่อตัวแปรตามมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต ทัศนศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในเขตพื้นที่ อำเภอเชียงแสนจำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ดังต่อไปนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยเสนอผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็นตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและแปรผลด้วยการบรรยาย

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและแปรผลด้วยการบรรยาย

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและแปรผลด้วยการบรรยาย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Regressions)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นความคิดเห็นเป็นแนวทางในการพัฒนาในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยใช้การบรรยายสรุป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยเสนอผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็นตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศ สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	211	52.8
หญิง	189	47.3
รวม	400	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	21	5.3
20 – 30 ปี	126	31.5
31 – 40 ปี	108	27.0
41 – 50 ปี	88	22.0
51 – 60 ปี	54	13.5
มากกว่า 60 ปี	3	0.8
รวม	400	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	35	8.8
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	48	12.0
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	96	24.0
อนุปริญญา	68	17.0
ปริญญาตรี	129	32.3

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สูงกว่าปริญญาตรี	24	6.0
รวม	400	100.0
4. อาชีพ		
นักเรียน นักศึกษา	21	5.3
รับราชการ	69	17.3
เกษตรกร	9	2.3
ค้าขาย	107	26.8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	45	11.3
รับจ้าง	103	25.8
อื่นๆ	46	11.5
รวม	400	100.0
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	60	15.0
5,000 – 10,000 บาท	165	41.3
10,001 – 15,000 บาท	93	23.3
มากกว่า 15,000 บาท	82	20.5
รวม	400	100.0

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 400 คน สามารถอธิบายได้ดังนี้

เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 189 คิดเป็นร้อยละ 47.3

อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22 อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และอายุมากกว่า 60 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ระดับอนุปริญญา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ระดับประถมศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และอาชีพรับราชการ 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 อาชีพอื่นๆ จำนวน 46 คิดเป็นร้อยละ 11.5 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 อาชีพนักเรียน นักศึกษา จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และอาชีพเกษตรกร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รายได้มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสินค้าและการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.89	0.58	เห็นด้วยมาก
2. ด้านสินค้าและการให้บริการ	3.89	0.69	เห็นด้วยมาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.76	0.76	เห็นด้วยมาก
4. ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์	3.77	0.72	เห็นด้วยมาก
รวม	3.83	0.57	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านแหล่งท่องเที่ยวและด้านสินค้าและการให้บริการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือ ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.77$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.76$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว จำแนกรายข้อ

ด้านแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. สามเหลี่ยมทองคำจะเป็นจุดศูนย์กลางค้าขายใน 4 ประเทศคือ ไทย จีน พม่า ลาว	4.04	0.81	เห็นด้วยมาก
2. สถานที่ท่องเที่ยวเกือบทุกแห่งที่อยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว	3.98	0.85	เห็นด้วยมาก
3. แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่มีความหลากหลายและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	3.71	0.71	เห็นด้วยมาก
4. แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มีความสะอาดและปลอดภัย	3.45	0.45	เห็นด้วยมาก
5. ควรมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับทุกเทศกาล	3.98	0.98	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีการสร้างกฎระเบียบ สำหรับการท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถาน หรือ โบราณวัตถุ	4.20	0.85	เห็นด้วยมาก
7. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมแม่น้ำโขงไม่ให้มีร้านค้าเข้าไปเสื่อมล้ำ	3.86	1.00	เห็นด้วยมาก
8. ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	3.86	1.00	เห็นด้วยมาก
รวม	3.89	0.58	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 6 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรมีการสร้างกฎระเบียบ สำหรับการท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ ($\bar{X} = 4.20$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก รองลงมา คือ สามเหลี่ยมทองคำจะเป็นจุดศูนย์กลางค้าขายใน 4 ประเทศคือ ไทย จีน พม่า ลาว ($\bar{X} = 4.04$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวเกือบทุกแห่งที่อยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว และควรมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับทุกเทศกาล ($\bar{X} = 3.98$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสินค้าและการให้บริการ จำแนกรายข้อ

ด้านสินค้าและการให้บริการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. ควรมีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและบริการให้เหมาะสม	4.04	0.86	เห็นด้วยมาก
2. มีการพัฒนาบุคลากรด้านบริการให้มีมาตรฐาน	3.85	0.87	เห็นด้วยมาก
3. ชุมชนสามารถดูแลให้บริการที่พักและอาหารได้เป็นอย่างดีและมีมาตรฐาน	3.77	0.89	เห็นด้วยมาก
4. ควรมีศูนย์รวมขายของฝากและของที่ระลึก เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	3.89	0.86	เห็นด้วยมาก
รวม	3.89	0.69	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 7 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสินค้าและการให้บริการ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรมีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและบริการให้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.04$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก รองลงมา คือ ควรมีศูนย์รวมขายของฝากและของที่ระลึก เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.89$) อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก และมีการพัฒนาบุคลากรด้านการบริการให้มีมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.85$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกรายข้อ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ ความเห็น
1. ป้ายสัญลักษณ์ ให้ข้อมูลต่างๆ รอบแหล่งท่องเที่ยว สามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจได้ชัดเจน	3.95	1.74	เห็นด้วยมาก
2. สาธารณูปโภค(ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ) เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.65	0.99	เห็นด้วยมาก
3. ปริมาณห้องน้ำมีเพียงพอ สะอาดและถูกสุขลักษณะ เพียงพอนักท่องเที่ยว	3.51	1.08	เห็นด้วยมาก
4. ควรมีการเพิ่มสถานที่จอดรถบริเวณพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	4.02	0.89	เห็นด้วยมาก
รวม	3.76	0.76	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 8 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรมีการเพิ่มสถานที่จอดรถบริเวณพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก รองลงมา คือ ป้ายสัญลักษณ์ ให้ข้อมูลต่างๆ รอบแหล่งท่องเที่ยวสามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจได้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.95$) อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก และสาธารณูปโภค(ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ) เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.65$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อการ
พัฒนาการท่องเที่ยว ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ จำแนกรายข้อ

ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. การทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่แหล่งต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนา ในพื้นที่	3.87	0.88	เห็นด้วยมาก
2. ภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.62	0.98	เห็นด้วยมาก
3. สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ เป็นปัจจัยดึงดูดที่ ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว	3.75	0.93	เห็นด้วยมาก
4. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.72	0.96	เห็นด้วยมาก
5. การจัดการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน	3.64	0.96	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีการวางแผนบริการนักท่องเที่ยวให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีก	4.01	0.87	เห็นด้วยมาก
รวม	3.77	0.72	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 9 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรมีการวางแผนบริการนักท่องเที่ยวให้เป็นระบบ
เพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีก ($\bar{X} = 4.01$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
รองลงมา คือ การทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่แหล่งต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่
ทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.87$) อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก และสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์
ต่างๆ เป็นปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ($\bar{X} = 3.75$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของ ตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลกระทบต่อวิถีชีวิต	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ ความเห็น
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.63	0.63	เห็นด้วยมาก
2. ด้านสังคม	3.57	0.67	เห็นด้วยมาก
3. ด้านวัฒนธรรม	3.45	0.74	เห็นด้วยมาก
รวม	3.55	0.57	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 10 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมาคือ ด้านสังคม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.57$) และด้านด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.45$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ จำแนกรายข้อ

ด้านเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. ค่าครองชีพ ราคาและค่าบริการสินค้ามีราคาสูงขึ้น	3.76	0.90	เห็นด้วยมาก
2. มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นและค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น	3.50	0.88	เห็นด้วยมาก
3. มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและมีอาชีพให้เลือกหลากหลาย	3.47	0.94	เห็นด้วยมาก
4. มีการขยายการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการบริการทางด้านการท่องเที่ยว	3.64	0.86	เห็นด้วยมาก
5. เกิดการกระจายรายได้ไปยังส่วนต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	3.59	0.90	เห็นด้วยมาก
6. มีการอพยพแรงงานมาจากท้องถิ่นอื่น หรือจากประเทศเพื่อนบ้าน	3.71	1.00	เห็นด้วยมาก
7. รายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในมือของผู้ประกอบการต่างถิ่น	3.59	1.05	เห็นด้วยมาก
8. มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินโดยชาวบ้านขายที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการภายนอก	3.76	1.05	เห็นด้วยมาก
รวม	3.63	0.63	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 11 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (\bar{X} = 3.63) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ค่าครองชีพ ราคาและค่าบริการสินค้ามีราคาสูงขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินโดยชาวบ้านขายที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการภายนอก (\bar{X} = 3.76) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก รองลงมา คือ มีการอพยพแรงงานมาจากท้องถิ่นอื่น หรือจากประเทศเพื่อนบ้าน (\bar{X} = 3.71) อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก และมีการขยายการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการบริการทางด้านการท่องเที่ยว (\bar{X} = 3.64) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบ
ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสังคม จำแนกรายข้อ

ด้านสังคม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิด ความสะดวกรสบาย	3.75	0.87	เห็นด้วยมาก
2. ผู้คนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น	3.76	0.94	เห็นด้วยมาก
3. มีการขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	3.18	1.13	เห็นด้วย
4. เกิดปัญหาจากโรคติดต่อ	3.25	0.99	เห็นด้วยมาก
5. เกิดปัญหาอาชญากรรม	3.42	1.05	เห็นด้วยมาก
6. เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ปัญหายยะเพิ่มมากขึ้น และมลพิษทางน้ำ	3.76	0.97	เห็นด้วยมาก
7. ความสัมพันธ์ของสังคมเดิมเปลี่ยนไป	3.71	0.92	เห็นด้วยมาก
8. เกิดความไม่เสมอภาค การเอาัดเอาเปรียบกัน	3.74	0.95	เห็นด้วยมาก
รวม	3.57	0.67	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 12 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิด
จากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อจำแนก
เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้คนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น
และเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ปัญหายยะเพิ่มมากขึ้น และมลพิษทางน้ำ ($\bar{X} = 3.76$) อยู่ในระดับ
เห็นด้วยมาก รองลงมา คือ มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกรสบาย
($\bar{X} = 3.75$) อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก และเกิดความไม่เสมอภาค การเอาัดเอาเปรียบกัน ($\bar{X} =$
3.74) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม จำแนกรายข้อ

ด้านวัฒนธรรม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
1. ค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนไป	3.67	0.91	เห็นด้วยมาก
2. ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้คุณค่าของงานศิลปะลดน้อยลง	3.49	1.00	เห็นด้วยมาก
3. เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในชุมชน	3.49	0.98	เห็นด้วยมาก
4. เกิดการลดความสำคัญของภาษาท้องถิ่น	3.47	0.98	เห็นด้วยมาก
5. มีการรื้อฟื้นประเพณีเก่าที่หายไปเพื่อการท่องเที่ยว	3.42	0.96	เห็นด้วยมาก
6. มีการดัดแปลงเทศกาล และประเพณีบางอย่างเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.37	0.99	เห็นด้วยมาก
7. เกิดการเลียนแบบการแต่งตัวของนักท่องเที่ยว	3.45	1.07	เห็นด้วยมาก
8. อาหารการกินเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม	3.25	1.02	เห็นด้วยมาก
รวม	3.45	0.74	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 13 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนไป ($\bar{X} = 3.67$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก รองลงมา คือ ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้คุณค่าของงานศิลปะลดน้อยลงและเกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในชุมชน ($\bar{X} = 3.49$) อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก และเกิดการลดความสำคัญของภาษาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.47$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Regressions)

การวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยว 4 ด้านที่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Regressions) โดยใช้ตัวแปรทุกตัวแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันพยากรณ์ผลกระทบต่อวิถีชีวิต

ตาราง 14 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (All Enter) ของตัวแปรการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต

การพัฒนาการท่องเที่ยว	b	SE _b	β	t	p-value
ค่าคงที่ 2.102					
1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (X ₁)	.148	.060	.152	2.463	.014*
2. ด้านสินค้าและการให้บริการ (X ₂)	.074	.051	.091	1.443	.150
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (X ₃)	-.050	.048	-.068	-1.048	.295
4. ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ (X ₄)	.205	.050	.262	4.108	.000*
R	= .398				
R ²	= .151				
F	= 17.581				
SE _{est}	= .520				
p-value	= .000				

จากตาราง 14 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตมากที่สุด ($b = .205$, $\beta = .262$) รองลงมาคือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ($b = .148$, $\beta = .152$) ด้านสินค้าและการให้บริการ ($b = .074$, $\beta = .091$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($b = .050$, $\beta = .068$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อวิถีชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .398 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลกระทบต่อวิถีชีวิตได้ร้อยละ

ละ 15.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.520

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว ให้มีความสวยงาม และอำนวยความสะดวกให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น การจัดการพื้นที่การค้าโดยรอบให้ได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาช่วยแนะแนวด้านสื่อการท่องเที่ยว ป้ายโฆษณา ลานชมวิว ที่จอดรถ รวมถึงการจัดโซนร้านค้า จุดชมวิว และลานจอดรถให้เป็นระเบียบ การปรับปรุงป้ายจราจร สัญลักษณ์ต่างๆ ให้ชัดเจน การจัดระบบจุดชมวิวทิวทัศน์ ให้เป็นระเบียบบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ควรจัดสถานที่จอดรถให้เป็นระเบียบ ร้านค้าแผงลอยควรมีการแยกประเภท จัดระเบียบสถานที่ใหม่ และมีการออกแบบปรับปรุงจัดภูมิทัศน์ใหม่ให้ภาครัฐร่วมกับกลุ่มผู้ชาย ควรมีศูนย์บริการการท่องเที่ยวดูแลด้านการบริโภคและอุปโภคแก่นักท่องเที่ยว ติดตั้งไฟตามถนนเป็นช่วงๆ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทางของนักท่องเที่ยวและผู้โดยสารไปมาเวลากลางคืน จัดสรรตารางเวลาเดินทางโดยสารให้เหมาะสม สงวนอาชีพที่ทำผลประโยชน์ให้กับคนในชุมชน จัดตั้งลานวัฒนธรรมหรือส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้ง 4 ประเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการจัดงานตามเทศกาลต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นำกับคนในชุมชนไปในทิศทางเดียวกันที่จะปรับปรุงวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยให้เกิดความขัดแย้งให้น้อยที่สุด รักษาประเพณีและวัฒนธรรมเดิมไว้ให้เป็นเอกลักษณ์เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องเห็นความสำคัญของความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมาเป็นอันดับหนึ่ง มีการส่งเสริมจากภาครัฐ และส่วนบริหารในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน โดยให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้เท่าเทียมกัน และการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นจะต้องควบคู่ไปกับการรักษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ให้ชุมชนไว้ให้คงอยู่ ทั้งนี้ต้องพัฒนาจิตใจของบุคคลในชุมชนเป็นขั้นตอนแรกให้รู้จักการบริการสาธารณะจะต้องคำนึงถึงส่วนรวมเป็นสำคัญและประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก เพื่อที่จะให้เป็นแบบแผนในการบริการต่างๆที่จะตามมา

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำให้มีคุณภาพ จากการสำรวจข้อมูลประชาชนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ จำนวน 400 คน ที่ได้รับผลกระทบและเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพค้าขาย และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท
2. ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ในพื้นที่คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสินค้าและการให้บริการ ด้านโฆษณาและประชาสัมพันธ์ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 - 2.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรมีการสร้างกฎระเบียบ สำหรับการท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สามเหลี่ยมทองคำจะเป็นจุดศูนย์กลางค้าขายใน 4 ประเทศคือ ไทย จีน พม่า ลาว และสถานที่ท่องเที่ยวเกือบทุกแห่งที่อยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความสะอาดและปลอดภัย
 - 2.2 ด้านสินค้าและการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรมีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและบริการให้เหมาะสม โบราณวัตถุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ควรมีส่วนรวมของฝากและของที่ระลึก เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และมีการพัฒนาบุคลากรด้านการบริการให้มีมาตรฐาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนสามารถดูแลให้บริการที่พักและอาหารได้เป็นอย่างดีและมีมาตรฐาน
 - 2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรมีการเพิ่มสถานที่จอดรถบริเวณพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ป้ายสัญลักษณ์ ให้ข้อมูลต่างๆ รอบแหล่งท่องเที่ยว

สามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจได้ชัดเจน และสาธารณูปโภค(ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ) เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปริมาณห้องน้ำมีเพียงพอ สะอาดและถูกสุขลักษณะเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

2.4 ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ควรมีการวางแผนบริการนักท่องเที่ยวให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีก รองลงมา คือ การทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่แหล่งต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ และสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ เป็นปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3. ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ค่าครองชีพ ราคาและค่าบริการสินค้ามีราคาสูงขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินโดยชาวบ้านขายที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการภายนอก รองลงมา คือ มีการอพยพแรงงานมาจากท้องถิ่นอื่น หรือจากประเทศเพื่อนบ้าน และมีการขยายการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการบริการทางด้านการท่องเที่ยว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและมีอาชีพให้เลือกหลากหลาย

3.2 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้คนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้นและเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะเพิ่มมากขึ้น และมลพิษทางน้ำ รองลงมา คือ มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกสบาย และเกิดความไม่เสมอภาค การเอาัดเอาเปรียบกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้น

3.3 ด้านวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนไป รองลงมา คือ ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้คุณค่าของงานศิลปะลดน้อยลงและเกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในชุมชน และเกิดการลดความสำคัญของภาษาท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาหารการกินเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สมมติฐานที่กำหนดไว้คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ พบว่า การพัฒนาท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อวิถีชีวิต โดย ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านสินค้าและการให้บริการ

ประชาชนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ทำให้ค่าครองชีพ ราคาและค่าบริการสินค้ามีราคาสูงขึ้น มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นและค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและมีอาชีพให้เลือกหลากหลายรวมไปถึงมีการขยายการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการบริการทางการท่องเที่ยว เกิดการกระจายรายได้ไปยังส่วนต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และมีการอพยพแรงงานมาจากท้องถิ่นอื่น หรือจากประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแรงงานที่มีคุณภาพน้อยกว่าประชาชนในท้องถิ่นและรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของผู้ประกอบการต่างถิ่น รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินโดยชาวบ้านขายที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการภายนอก ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ซึ่งกล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้จะมีความสำคัญหรือข้อดีที่เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง แต่ในขณะที่เดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็มีผลกระทบหรือข้อเสียต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเช่นกัน ดังนี้

1.1 ผลกระทบต่อราคาและค่าครองชีพ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจึงเกิดความต้องการสินค้าและบริการขึ้น ย่อมทำให้ระดับราคาสูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อ ยังผลให้ค่าครองชีพสูงตามไปด้วย

1.2 ผลกระทบต่อการจ้างงานและเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีการดึงแรงงานจากภาคอุตสาหกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานและเปลี่ยนแปลงอาชีพ

1.3 ผลกระทบต่อคุณภาพของแรงงาน แรงงานที่เข้าไปบริการในธุรกิจท่องเที่ยวขาดคุณภาพเพราะมีการถ่ายเทแรงงานจากที่ต่างๆทำให้เกิดผลเสียแก่ธุรกิจท่องเที่ยวได้

1.4 ผลกระทบต่อการแก่งแย่งผลประโยชน์ การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เกิดการแข่งขันในการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์กันขึ้น หรืออาจมีการตัดราคา ทำให้เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม

1.5 ผลกระทบต่อประโยชน์อันควรได้ของท้องถิ่นบางครั้งมีบริษัทลงทุนจากต่างประเทศหรือท้องถิ่นอื่นเข้ามาดำเนินงานธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้ท้องถิ่นนั้นได้รับส่วนแบ่งในอัตราส่วนค่อนข้างน้อย

ซึ่งยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านศรีฐาน ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย (เกษมา ประจง, 2546) พบว่า เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งด้านบวกด้านลบและได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การสร้างงาน การยกมาตรฐานการครองชีพ และลดภาวะการว่างงาน ปัญหารายได้ไม่แน่นอน ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาการแบ่งปันผลประโยชน์และปัญหาการถือครองที่ดิน

2. ด้านสังคม พบว่า มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกสบาย ผู้คนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะเพิ่มมากขึ้น และมลพิษทางน้ำ รวมถึงการขายบริการทางเพศ ปัญหาจากโรคติดต่อ และปัญหาอาชญากรรม ยังไม่ค่อยเห็นชัดเจน ทำให้ความสัมพันธ์ของสังคมเปลี่ยนไป เกิดความไม่เสมอภาค การเอาเปรียบกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ฌีนา ซัทกุล (2550) อธิบายถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมต่อสภาวะแวดล้อมทางสังคม ว่า โดยทั่วไปแล้วสภาวะแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาด้วยปัจจัยองค์ประกอบต่างๆตามปกติวิสัย และการท่องเที่ยวเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนสังคมนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้

- 1.1 ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม
- 1.2 ปัญหาโสเภณีหรือปัญหาเพศพาณิชย์
- 1.3 ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- 1.4 ปัญหาความไม่เสมอภาคในการมุ่งเน้นการพัฒนาเฉพาะพื้นที่

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในชุมชน ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้คุณค่าของงานศิลปะลดน้อยลง มีการรื้อฟื้นประเพณีเก่าที่หายไปเพื่อการท่องเที่ยว การดัดแปลงเทศกาล และประเพณีบางอย่างเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่วนการลดความสำคัญของภาษาท้องถิ่น การเลียนแบบการแต่งตัวของนักท่องเที่ยว และเรื่องของอาหารการกินยังไม่ส่งผลให้เห็นได้ชัดเจน ที่สอดคล้องอย่างชัดเจนในงานวิจัย ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนบ้านอ่าวนาง ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัด

กระบี่ (พงษ์ศักดิ์ หมูเนื้อ, 2551) ได้พบว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายได้ อาชีพ ราคาสินค้า การครองชีพ การศึกษา ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ภาษา ประเพณี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ วรรณ วรชวานิช (2539) ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย ดังนี้

ผลดี ในด้านการอนุรักษ์อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้มีส่วนช่วยให้วัฒนธรรมประเพณีหลายอย่างที่ถูกลืมไปแล้ว ได้รับการรื้อฟื้นและนำมาจัดการแสดงให้ทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นได้ชม เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่ลูกหลานสืบต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น การท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ทราบว่า มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาจากสถานที่ไกลๆ เพื่อมาชมสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ผลเสีย การบิดเบือนหรือการปรับเปลี่ยนไปของวัฒนธรรมประเพณีโบราณบางอย่างที่ได้ถูกรื้อฟื้นและนำมาแสดงให้นักท่องเที่ยวชมนั้น ได้ถูกดัดแปลงไปจนไม่เหลือเค้าโครงเดิม ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในประเพณีเหล่านั้น นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมของคนในชุมชน การเลียนแบบสิ่งต่างๆ จากนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจในประเพณีความเชื่อถือของคนในท้องถิ่นที่ปฏิบัติตนไปตามความเคยชิน หรือการกระทำของนักท่องเที่ยวด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

จากการอภิปรายข้างต้น ทำให้พบว่า การพัฒนาจะต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยจนเกินไปและควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งดั้งเดิมคงไว้ให้แสดงถึงเอกลักษณ์อย่างชัดเจนมากขึ้น สร้างความตระหนักแก่ชุมชนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนา และการส่งเสริมให้ผู้คนในสังคมมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นท่องเที่ยวด้วยความรับผิดชอบชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ร่วมไปถึงการเพิ่มบทบาทขององค์กรท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง ทั้งการจัดการการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในชุมชน มีการฝึกภาษาต่างๆ ให้แก่ประชาชนให้มากขึ้น มีการคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น รวมถึงสนับสนุนการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีตามท้องถิ่นเอาไว้ ด้วยการจัดให้มีกิจกรรมตามประเพณีดั้งเดิมของชุมชนและจัดแสดงในโอกาสต่างๆ เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ร่วมกันและให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตในชุมชนให้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับงานวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ห้องน้ำ พื้นที่จอดรถ ให้เพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยวโดยต้องระมัดระวังในเรื่องผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ควรปรับปรุงในเรื่องการคมนาคมให้เกิดความสะดวก รวมทั้งมีการจัดตั้งจุดประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้มีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการด้านข้อมูล เช่น อินเทอร์เน็ตให้บริการด้านข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวนอกจากนี้ ควรมีการอบรมให้ความรู้กับประชาชนหรือผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเรื่องการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร

3. สร้างความเข้าใจระหว่างผู้นำกับคนในชุมชนไปในทิศทางเดียวกันที่จะปรับปรุงวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยให้เกิดความขัดแย้งให้น้อยที่สุด

4. การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องควบคู่ไปกับการรักษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ให้ชุมชนไว้ให้คงอยู่และประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก เพื่อที่จะให้เป็นแบบแผนในการบริการต่างๆที่จะตามมา

5. หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย ควรจะประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ในการดำเนินแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวผลกระทบต่อวิถีชีวิตในประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียงกับ สามเหลี่ยมทองคำ เพื่อเปรียบเทียบถึงผลกระทบ รวมถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (ธันวาคม 2552). รายงานสถิติจำนวนประชากร. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2553, จาก http://203.113.86.149/xstat/p5257_03.html.
- กลุ่มรักษ์เชียงใหม่. (17 พฤศจิกายน 2549). ประวัติความเป็นมาเมืองเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2553, จาก <http://cop052.tkc.go.th>.
- กฤษกร วงศ์กรวุฒิ. (2547). เชียงราย .กรุงเทพฯ: สารคดี.
- กฤษณา วงษาสันต์. (2542). วิถีไทย. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- จุฑารัตน์ ชาวคม. (2548). ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่น ในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จันทน์ วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ฐิติทธิ์ ชูชาติ. (2546). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- ดร.ชนิ เอมพันธุ์. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนภุต สังข์ไชย. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- ธวัชชัย มานิต. (2550). ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลเวียงใต้ อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธีระพล อรุณะกสิกร. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธเนศวร เจริญเมือง. (2538). ไทย-พม่า-ลาว-จีน "สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรม". กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- นิคม จารุมณี. (2544). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเดียนโตร์.
- นิตา ชัชกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ประธานสิทธิ์ กระมล. (2550). **ทัศนคติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ระพีพรรณ ทองหล่อ, รลิกา อังกูร และ ปาลีรัตน์ การดี (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง **การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณา วงษ์วานิช. (2546). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีไพร พริ้งเพราะ. (2547). **การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชุมชน: บุรณาการการจัดการแสดงของช้างในบ้านตากกลาง ตำบลกระโท อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). **นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (ธันวาคม 2552). **สถิตินักท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2553, จาก <http://tourism.net-com.co.th/2009/th/statistic/tourism.php>.
- สุชาติ กิตติธรรกุล. (2550). **ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบทางด้านสังคมวัฒนธรรมจากการพัฒนาการท่องเที่ยว: ศึกษาเฉพาะกรณีเกาะพีพีดอน จังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อมร วงศ์วรรณ. (2550). **ทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเกาะลันตาใหญ่ อำเภอลันตา จังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เอกสารการประชุมทางวิชาการด้านการท่องเที่ยว "การท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน"**. (17-19 กรกฎาคม 2552). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- Manuel Baud-Bovey and Fred Lawson. (1998). **Tourism and recreation handbook of planning and design**. Oxford: Architectural.
- Robert W. McIntosh, Charles R. Goeldner and J.R. Brent Ritchie. (1995). **Tourism : Principles, practices, philosophies**. New York: Wiley.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระเชตุвр

มหาวิทยาลัยธนเรศวร

ศูนย์วิทยบริการกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อวิถีชีวิต: กรณีศึกษา สามเหลี่ยมทองคำ
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่มีต่อประชาชนท้องถิ่นทั้งที่เป็นผลกระทบด้านลบและด้านบวก ซึ่งเกิดทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังและข้อมูลด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลที่ได้จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผน และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ นอกจากนี้ ยังใช้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาทางวิชาการหรืออ้างอิงในการวิจัยในเรื่องที่คล้ายคลึงกันต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

<p>ขอรับรองว่าเป็นความจริง</p> <p>.....</p> <p>(.....)</p> <p>อาจารย์ที่ปรึกษา</p>
--

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นางสาวสิริสาสน์ พันธมณี

ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดระบุคำตอบลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

1) ต่ำกว่า 20 ปี

4) 51 – 60 ปี

2) 20 – 30 ปี

5) 41 – 50 ปี

3) 31 – 40 ปี

6) มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1) ประถมศึกษา

4) อนุปริญญา

2) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

5) ปริญญาตรี

3) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

6) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1) นักเรียน นักศึกษา

5) ประมง

2) รับราชการ

6) ประกอบธุรกิจส่วนตัว

3) เกษตรกร

7) รับจ้าง

4) ค้าขาย

8) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน(ยังไม่หักค่าใช้จ่าย)โดยประมาณ

1) ต่ำกว่า 5,000 บาท

3) 10,001 – 15,000 บาท

2) 5,000 - 10,000 บาท

4) มากกว่า 15,000 บาท

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	เห็นด้วย	น้อย	ไม่เห็นด้วย
ด้านแหล่งท่องเที่ยว					
1. สามเหลี่ยมทองคำจะเป็นจุดศูนย์กลางค้าขายใน 4 ประเทศ คือ ไทย จีน พม่า ลาว					
2. สถานที่ท่องเที่ยวเกือบทุกแห่งที่อยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว					
3. แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่มีความหลากหลายและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น					
4. แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มีความสะอาดและปลอดภัย					
5. ควรมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับทุกเทศกาล					
6. ควรมีการสร้างกฎระเบียบ สำหรับการท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถาน หรือ โบราณวัตถุ					
7. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำโขงไม่ให้มีร้านค้าเข้าไปเลื่อมล้ำ					
8. ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง					
ด้านสินค้าและการให้บริการ					
9. ควรมีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและบริการให้เหมาะสม					
10. มีการพัฒนาบุคลากรด้านบริการให้มีมาตรฐาน					
11. ชุมชนสามารถดูแลให้บริการที่พักและอาหารได้เป็นอย่างดี และมีมาตรฐาน					
12. ควรมีศูนย์รวมขายของฝากและของที่ระลึก เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว					

ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	เห็นด้วย	น้อย	ไม่เห็นด้วย
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
13. ป้ายสัญลักษณ์ ให้ข้อมูลต่างๆ รอบแหล่งท่องเที่ยวสามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจได้ชัดเจน					
14. สาธารณูปโภค(ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ) เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
15. ปริมาณห้องน้ำมีเพียงพอ สะอาดและถูกสุขลักษณะเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
16. ควรมีการเพิ่มสถานที่จอดรถบริเวณพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
ด้านโฆษณา ประชาสัมพันธ์					
17. การทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่แหล่งต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่					
18. ภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
19. สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ เป็นปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว					
20. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว					
21. การจัดการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชนและชุมชน					
22. ควรมีการวางแผนบริการนักท่องเที่ยวให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีก					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว
คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผลกระทบต่อวิถีชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	เห็นด้วย	น้อย	ไม่เห็นด้วย
ด้านเศรษฐกิจ					
1. ค่าครองชีพ ราคาและค่าบริการสินค้ามีราคาสูงขึ้น					
2. มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นและค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น					
3. มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและมีอาชีพให้เลือกหลากหลาย					
4. มีการขยายการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการบริการทางด้านการท่องเที่ยว					
5. เกิดการกระจายรายได้ไปยังส่วนต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว					
6. มีการอพยพแรงงานมาจากท้องถิ่นอื่น หรือจากประเทศเพื่อนบ้าน					
7. รายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในมือของผู้ประกอบการต่างถิ่น					
8. มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินโดยชาวบ้านขายที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการภายนอก					
ด้านสังคม					
9. มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกสบาย					
10. ผู้คนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น					
11. มีการขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้น					
12. เกิดปัญหาจากโรคติดต่อ					

ผลกระทบต่อวิถีชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	เห็นด้วย	น้อย	ไม่เห็นด้วย
13. เกิดปัญหาอาชญากรรม					
14. เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะเพิ่มมากขึ้น และมลพิษทางน้ำ					
15. ความสัมพันธ์ของสังคมเดิมเปลี่ยนไป					
16. เกิดความไม่เสมอภาค การเอาัดเอาเปรียบกัน					
ด้านวัฒนธรรม					
17. ค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนไป					
18. ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้คุณค่าของงานศิลปะลดน้อยลง					
19. เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในชุมชน					
20. เกิดการลดความสำคัญของภาษาท้องถิ่น					
21. มีการรื้อฟื้นประเพณีเก่าที่หายไปเพื่อการท่องเที่ยว					
22. มีการดัดแปลงเทศกาล และประเพณีบางอย่างเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว					
23. เกิดการเลียนแบบการแต่งตัวของนักท่องเที่ยว					
24. อาหารการกินเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ท่านเห็นว่าเป็นประโยชน์หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ข้อมูลของท่าน*****

